

MARKO

Kale Wī a Ndε Ayekī Marko

Tsele Ke a

*Yohanes Mui Ḷwɔlanε a De Letsā Ne Kale Wī
a Akū.*

I Ade Kale Wī ne Yesu Kristo kī enye Baguma obi akū kayəkayi a.

II Anε kōkōe a mō Baguma Onukpē Ọnyenε Yesaya tsele eyi kī Baguma bi ye obi kī,
“Maado yī fōtō Ọnyanε enya nō lōtō,
εyaaləla osi eyi ekpa nō.

III Aanu kī oti kī tsē yade letsā ne kōsa kame kale kī,
‘Mimanε osi mikpa Ọlate a kaya.
Mikena osi a eyo kpī.’ ”

IV Fōtō Ọnyanε kī nyε Yohanes kī ena ne kōsa kame εkawəla bati mui ne ɔwɔ kame ndε ayekī Yudafā akēna a. Emini ede letsā kī bati bēdani be tōwōlē kame, bētē mui kawəla amanis a, lōkōa Baguma aakōa be titikpa ete be. **V** Bati pii to Yudea tite a akū mō be ɔmatō kpale kī bavε Yerusalem, bēnaa kōsa a kame, kī banaatse Yohanes ɔledo. Bibinya be tōkpa kame bētsa Baguma, ade Yohanes wōla be mui ne Yordan ɔwɔ kame a.

VI Lōkō a na kame ni, Yohanes do ɔrōnkō mō kanε mō lōpō tōlō tetadiε, εkōa ɔyaε ovoli ɔwε ɛbōa kate. Ye funitsā nyε kōsā mō koolo.

VII Ede letsā kī, “Oti a kī yaaya ne yī liti a, εbē yī kōlaa kī ntáfeta kī makēna akū nwūnya mpabua

nε ye abɔa malo. **VIII** Yī kō mui nkɔa makεna mui kawɔla amanιε, lεmε ye kō yaakɔa Hūhū Kpalεwa εwɔla mi mui.”

Yohanes Wɔla Yesu Mui.

IX Owi tábuna mɔ Yesu to Nazaret ɔmatɔ nε Galilea tite akū, εyate Yohanes mui kawɔla amanιε a nε Yordan ɔwɔ kame. **X** Kī Yesu sila εnε eto mui a kame a, εmɔ kī odetó kame binya ade Hūhū a ka eko nε ye akū ndε ayekī mblođuma aka a. **XI** Ade ɔlεdo nε eto ode εlε kī, “Nō nyε yī obi kī maátunɔ kale, kawɔle ade yī nε nō akū.”

XII Letaleta Hūhū Kpalεwa a kpā Yesu εnameña kɔsa kame nε awā kī tuwī kame bayas deī. **XIII** Ye odi εna nε awā fuwi tεna. Lɔkɔ a na kame a, Abonsam sɔ Yesu εdā, ade ode fɔtɔ banyane yasum ye a.

Yesu Nyε Ye Fotsa Bakɔlene Batɔnyade.

XIV Lɔkɔ a kī bipi Yohanes bido nε kɔla kame a, Yesu dzakū εnaa Galilea εnale Baguma Kale Wī a nε awā.

XV Ekale nε awā kī, “Lɔkɔ wī a wo ɔtɔ ade Baguma legākanya lɔkɔ a fuā. Mimuniki nε mi tɔkpa liti lɔkɔa mite Kale Wī a mido!”

XVI Kī Yesu kamini nε ɔwɔ lutubu bañ ɔwε nε Galilea tite akū a, εmɔ kɔfɔabi banyene nviā kī bεnyε Simon mɔ ɔwañ Andrea, bεkata be tεsau.

XVII Ade Yesu bi be kī, “Miyaatomɔ yī, lɔkɔa maakεna mi batı banyene.” **XVIII** Nε awā naa, bεfɔne be tεsau awε biyidza bitomɔ ye.

XIX Kī bεnaa lɔtɔ sukuloo a, εmɔ bawañ nviā Yakobo mɔ Yohanes. Bεna nε be ɔkɔlɔ kame bεkalɔla be tεsau. **XX** Kī Yesu mɔ be a, εvε be deedimɔapse kī bitomɔ ye. Be malo biyidza

lətaləta, bəfənə be əlega Zebedeo mə ye adzuma bakənane a odi ne əkəlcə a kamə, ade bitomə Yesu a.

Yesu Bləməna Hūhū Kpa Etoməna Oti Odi Kamə.

XXI Yesu mə bikī bitomə ye a nawo əmatə kī bave Kapernaum. Ne Yudafə Kawəya Luwi a kī litomə be awā kawo luwi a, Yesu naa Yudafə katsənakō ənatsa fətsa. **XXII** Bati a kī binu ye fətsa katsa a kəna saa, kitonəkī fəvəməna ne Yudafə mbla batsane a fude akū, mbom ye ətsa fətsa mə əwələ kamə kəbəx.

XXIII Ne ləkə a na kamə a, onyole odi kī hūhū kpa deī ne ye kamə na ne be katsənakō a, **XXIV** ade əbəa fəwəla kəcəba kī, "Yesu Nazaretni, litsa deī ne bəmə nə kayite? Əya kī ayaawəla boe mbəxə? İnyina oti a kī anə. Nə nyə Baguma Oti Kpaləwa Kī Bido a."

XXV Yesu wūni ne hūhū a akū kī, "Sua onukpəx, kane ne oti a kamə." **XXVI** Hūhū a fufulinya oti a mə əsī, əfə əbəa fəwəla kəcəba ade ənə ne ye kamə a.

XXVII Fəkəna batı a flee kī bedza ne awā saa, ade bivia be akū kī, "Litsa ne awī a? Ei! Fətsa katsa vəx ədabe ne awī a? Oti kī deī kəbəx yawūni ne hūhū kpa akū ade yatse ye əledo a!" **XXVIII** Foesū Yesu dī gba ne Galilea tite akū flee.

Yesu Tsa Bati Beblebee Fəsə.

XXIX Yesu mə ye fətsa bakəlenə, Yakobo mə Yohanes dzakū ne Yudafə katsənakō a, ade bənaa Simon mə Andrea tətə kamə a. **XXX** Kī biwo awā a, badi bi Yesu kī Simon nyina waa yaso, ye akū bo hlihlili. **XXXI** Foesū Yesu wo ne ye səkəx, ade

epi ye ne kəkpə ədzəla ye kī eyidza. Deediməapə fəsə a dō ye, ade eyidza esum be a.

XXXII Kī suwa tomu a, bati kpā basəne pii mō bikī hūhū kpa deī ne be kame a bəyaməna kī Yesu ətsa be. **XXXIII** Bati ne əmatə a kame yabəa obū ne onyukpē. **XXXIV** Yesu tsa bati pii kī basə fəsə ahələ ahələ, ade əbləməna hūhū kpa etomena bati pii ləme kame a. Yesu tákpa hūhū a osi bəle kədzelə kitonekī binyina ye.

Yesu Le Kale Wī a Ne Galilea Tite Akū.

XXXV Odenyinawi a, Yesu yidza ne tətə a kame, ene ne əmatə a kame enaa awā kī oti odima tāfuā, enabəa mpaes.

XXXVI Ləme Simon mō bikī bitomo ye a ne bətsə bawə Yesu. **XXXVII** Kī bəmō ye a, bibi ye kī, "Odi nyə odi laməna nō kawə!"

XXXVIII Ləme Yesu bi be kī, "Mifō bənaa tukula bəbā kī tifuā a ləme kame. Kefeta kī mabi be malo Baguma fəletsa, kitonekī ade foesū īya ne katinya kame a."

XXXIX Foesū enamini ne Galilea flee. Ətsā ekale Baguma fəletsa a ne Yudafō fətsenakō, ade ekabləməna hūhū kpa kaneməna ne bati kame a.

Yesu Tsa Onyole Odi Kī Yasə Fəsə Ngbā.

XL Oti odi kī yasə fəsə ngbā kī bati avila ya ne Yesu sekē. Ekəna akū ade eke Yesu aduli kī ebūmo ye a. Onyole a bi ye kī, "Ntə awə ni, aapuli əfō fəsə kīləwə ne yī akū."

XLI Ye fəletsa kə Yesu konya, foesū eyo awə eta ye. Ebi ye kī, "Mawə ləmə. Nō akū əkpale."

XLII Deediməapə fəsə a wə ne ye akū.

XLIII Awā naa, Yesu bi ye kī edzakū moatsē enaa, lēmē esi ye mbla mō ɔsī mō ɔsī kī, **XLIV** “Tafō ɔdza nē osi ɔkabi bati lētsa a kī de lēya, mbom naa kpřī, kakoa nō akū kanaatsa ɔsɔfō. Bōa afōlie a kī Mose mbla tsa a, ayekī odi nyē odi aanyi kī nō akū kpale.”

XLV Lēmē kī oti kī dzakū a, εnado fōletsa a kagbamena awē, ɛkabi bati flee ayekī Yesu tsa ye a. Nē foesū, Yesu tāpuli ebuki ewo nē ɔmatō odima kame, ade ɛkana nē tuwī kame a. Lēmē bati buki békato kakō nyē kakō kaya nē ye sekē.

II

Yesu Tsa Oti Odi Kī Evelivelē.

I Fuwi fudi liti a, Yesu muniki enaa Kaper-naum, ade owi tábuna mō bati nu ye nkā kī eya nē tōtō kame a. **II** Foesū bati yayi tōtō a kī te kame edeī a mō kanya flee, ade ɛkatsa be Baguma fōletsa a. **III** Ade awā naa mō bati ena lō oti odi kī evelivelē bēma ye a. **IV** Kī bētápuli betsā onyukpē nē bati lidede sū ni, bide nē kōla ode bēnyē ɔkē nē kakō kadi, ade békēna ɔsōne a mō ɔkēna biyi nē Yesu anē kame a. **V** Kī Yesu mó be katekado sū ni, ebi oti a kī evelivelē a kī, “Obi, békōa nō titikpa bite nō.”

VI Lēmē Yudafō mbla batsanē a kī bēna nē awā kakōna nē be kame kī, **VII** “Nde sū yale fubusuotsa lōmō? Baguma odi aapuli ɛkōa titikpa ete.”

VIII Yesu nyi be kakōna a foesū ebi be kī, “Litsa sū fukī aha mi nē mi kame? **IX** Fōodabe deī ɔsī fōbē kī baabi oti kī evelivelē kī, ‘Békōa nō titikpa bite nō,’ ūye kī, ‘Yidza, bōe nō ɔkēna katsā?’ **X** Kī

míanyi kĩ Otidziwa Obi a deĩ kobẽ nẽ katinya kĩ kame kĩ yakoa bati titikpa kate sũ ni,” Yesu bi oti a kĩ evelivel i a kĩ, **XI** “Yidza, bœ nõ ɔkena kanaa kola.” **XII** Letaleta oti a yidza ebœ ye ɔkena ene nẽ bati a kĩ bœdzë nẽ awã ane. Fotsa a kena bati a flee wãwã, ade bimu Baguma, bœle kĩ, “Botámo fotsa kĩ odu tõ.”

Yesu Ve Levi Kĩ Eyatomɔ Ye.

XIII Yesu buki ɛdzakũ enaa Galilea ɔwɔ lutubu baũ abuĩ a. Bati pii ya nẽ ye sekẽ nẽ awã ade etsa be Baguma fôletsa a. **XIV** Kĩ ɛdzakũ yanaa a emó ɔgɔle ɔtene Levi, Alfeo obi kĩ edzi nẽ ɔgɔle katekõ. Ade Yesu bi ye kĩ, “Tomo yĩ.” Adeke Levi yidza ade etomɔ ye a.

XV Ke liti a, Yesu mɔ ye fotsa bakolene a mɔ bati pii kĩ bitomɔ ye a naanya nẽ Levi awã. Tɔgɔle batene mɔ tɔkpa bakenanane pii lemɛ na nẽ kanyakõ a mɔ be. **XVI** Ade Farisifo kĩ bonye Yudafɔ mbla batsane badi lemɛ na nẽ awã a. Kĩ Farisifo mbla batsane a mɔ kĩ Yesu anya mɔ titikpa bakenanane mɔ tɔgɔle batene a, bivia ye fotsa bakolene a kĩ, “Litsa sũ yanya kamoa mɔ tɔgɔle batene mɔ tɔkpa bœbœ bakenanane?”

XVII Kĩ Yesu nu fôletsa kĩ a, ebi be kĩ, “Bati kĩ bideĩ akũ ɔsĩ tásĩ tutsonu ɔkenanane, mbom basone lisĩ ye. Ntaya kĩ mayaave bati kpĩ, mbom tɔkpa bakenanane kavé ũya.”

Yesu Tsa Fotsa Ne Onukpẽ Kasui Akũ.

XVIII Ne lɔkɔ lidi kame, kĩ Yohanes mɔ ye fotsa bakolene mɔ Farisifo kasui onukpẽ a, bati badi ya nẽ Yesu sekẽ bivia ye kĩ, “Nde sũ nõ fotsa

bakolene a lásui onukpē nde Yohanes bade mō Farisifō a aye?”

XIX Yesu kpa be mbuaye kī, “Mbōes obolitsō ḷonyā bakoba aapuli bidzi kōle ne obolitsō kapikō ne lōkō a kī obolitsō ḷonyā a deī ne be sekē a? **XX** Leme luwi lidi aaya kī baakpā ye ne ye bakoba a sekē, lōkōa baasui onukpē ne fuwi a kamē. **XXI** Odima lákōa limakū vōē kataes ɔke ne lima kōe akū. Limakū vōē a aabē lōkōe lidomō akū nte bevōle de, ade fōafō ɔke bañ lewa eba ayekī fōna kōkōe a. **XXII** Bio, odima lákōa waī vōē kako ne ɔyaes ovoli kuvū kōe kamē, kitonekī waī vōē aabē kuvū kōe a, lōkōa waī a aawula, kuvū a leme aabu kade. Mbom bakōa waī vōē kako ne ɔyaes ovoli kuvū vōē kamē.”

Fōletsa Kavia Ne Kawεya Luwi a Akū.

XXIII Ne Kawεya Luwi lidi akū a, kī Yesu mō ye fōtsa bakolene tsē batē ne fugbanō kōba kudi kamē a, fōtsa bakolene a kave fudi. **XXIV** Foesū Farisifō a bi Yesu kī, “Dā! Boe mbla tákpa osi kī bakēna fukīnaa ne Kawεya Luwi akū.”

XXV-XXVI Awā naa Yesu via be kī, “Mitákā letsā a kī Legā Dawid kēna a? Lōkō a kī kōle kō ye mō bikī bitomō ye a, Dawid wo ne Baguma kōla a kamē a, ne lōkō a kī Abiata anya Yudafō Čōsfōnōkōē Flee a. Enanye afōlibō abodoo kī Yudafō basōfō odi deī osi kī banya a enya, ade ekōa adi ekpa bikī bitomena ye a leme bonya a.”

XXVII Yesu bi be kī, “Otidziwa sū bēbōa Kawεya Luwi a, nné Kawεya Luwi a sū bēbōa otidziwa.

XXVIII Foesū Otidziwa Obi a nyē Kawεya Luwi a ɔlate.”

III

Yesu Tsa Oti Odi Kĩ Ye Awẽ Gogolo Ne Kawεya Luwi Akũ.

I Ke liti a, Yesu buki εnaa Yudafõ katsenakõ kadi. Oti odi kĩ ye kɔkpɔ ku na ne awã.

II Lökɔ a na Yesu bakesiné badi na ne katsenakõ a, bækadã nte yaatsa oti a ne Kawεya Luwi akũ, ayekĩ baabɔe fɔlɛtsa ne ye akũ.

III Yesu ve otia kĩ ye kɔkpɔ ku a kĩ enε εyaadza ne bati a flee anε kamε. **IV** Ade εdani etselamɔ bati a evia be kĩ, "Mbla kpa osi kĩ bækena tuwĩ ne Kawεya Luwi akũ, mbɔeεs bækena tɔkpa? Fɔnye luwi kĩ batε otia nkpa, mbɔeεs kĩ bεfɔnε ye awε eku" Lemε bεtálε kadima. **V** Yesu dã be εtεmεna ne kalɔkpa kamε, ade fɔha ye paa ne be lɔlo kamε ɔsĩ sū a. Ade ebi ɔsɔnε a kĩ, "Yo nɔ awε." Eyo awε a ade ye awε a de ɔsĩ a. **VI** Adeke Farisifɔ a dzakũ benamɔ Legā Herodes batomenanε a, ade bipi adzuni ne Yesu kakɔ akũ a.

Yesu Tsa Bati Pii Ne Galilea ɔwɔ Lutubu Baũ a Abui.

VII-VIII Yesu mɔ ye fɔtsa bakɔlεnε a naa Galilea ɔwɔ lutubu baũ a abui, ade bati bebblebee tomɔ be bεya a. Bito Galilea tite, Yudea tite, Yerusalem ɔmatɔ mɔ Idumea kamεkamε a, bikɔ bito Yordan ɔwɔ liti a, mɔ be a kĩ bito Tiro mɔ Sidon tematɔ kamεkamε a bεya. Bati kĩ flee ya ne Yesu sεkɛ, kitonekɔ binu ye awawã fɔtsa a kĩ etsɛ yakεna a.

IX-X Yesu tsa bati pii ade basɔnε pii kapili kĩ bata ye lɔkɔa bεna akũ ɔsĩ a. Bati a lidede sū ni, Yesu bi ye fɔtsa bakɔlεnε a kĩ bεwε ɔkɔlɔ odi bεdzela ye, ayekɔ bati a lεlāamenana ye. **XI** Nte bati a kĩ hūhū kpa na ne be kamε sila bεmɔ Yesu

pe, batō nē ye abōa kayō kabōa fōwōla kī, “Nō nyē Baguma Obi.” ^{XII} Lemē Yesu sua be osi kī bētafō bati linyi oti a kī ye yanē.

Yesu Pau Fōtō Banyanē Ewua-nviā.

^{XIII} Ke liti a, Yesu de enaa ṣō kalete. Ade awā eve bikī yawe kī bēnya ye bade a. ^{XIV} Bati kī yakpōta nē ye sekē ade εpau be kamē bati ewua-nviā, ete be dī kī fōtō banyanē. Ebi be kī, “Mpau mi kī mina nē yī akū lōkō nyē lōkō. Maado mi lemē kī minaale Baguma fōletsa a, ^{XV} ade míana kōbē kī míablōmena hūhū kpa mitomena bati kamē a.”

^{XVI-XIX} Bati ewua-nviā a kī εnye a buī nyē Simon, ade ye Yesu te dī kī Petro, Yakobo mō ḥōwañ Yohanes kī bēnya Zebedeo babi. Yesu ve be kī Boanerges, foe kayō nyē kī bale kōdzela mō kōbē nde ayekī ɔplala akpēnē a. Babēbā nyē Andrea, Filipo, Bartolomeo, Mateo mō Toma, Yakobo kī εnye Alfeo obi, Tadeo, Simon kī eto Kana kī epili ye kade lōlō a. Yuda Iskariot, oti kī ye lēnye Yesu ekpa.

Yudafō Mbla Batsanē Vūna Yesu.

^{XX} Yesu dzakū nē awā enaa tōtō kamē, ade bati pii buki bēya nē be sekē nē awā. Nē foesū Yesu mō ye fōtsa bakōlenē a lána aya bēnya malo. ^{XXI} Kī Yesu akū bati nu foe a, bēnaa kī banaakpā ye, kitonékī bati kale kī, “Ye lōlō kamē lamō kade kabu.” ^{XXII} Yudafō mbla batsanē a kī bito Yerusalem bēya a lē kī, “Hūhū kpa deī nē ye kamē. Hūhū kpa legā a lēkpa ye kōbē yablōmena hūhū a katomena bati kamē.”

XXIII Ade Yesu ve bati a εyamena ne ye sek  ele k dzela m  be ne f gb  kame k , "Nde f aya k  Abonsam aapuli  bl mena ye m aw  ak  etomena ot  kame? **XXIV** Foe nfantuh  ny  k  nt  leg kanyak  kadi s  ke ak  kutsu kutsu k  k an  ak  ni, kanyak  a na l l apuli kitim. **XXV** Ade ayea nt  k la kudi s  koe ak  kutsu kutsu m  t dze ne be kame ni, k la na l l apuli k dza. **XXVI** Foes  nt  Abonsam yidza  dza ne ye m aw  ak , m  ye kanyak  a s  kutsu kutsu ni, ye kanyak  a aayal  l k a ade ye leg  kanya a kaw na ne aw  a.

XXVII "Odima l l apuli ewo ne ot  k  ede  k b  k la kame enaafila ye f tsa, m b ente  nya l t  esuli  beleb  a f m  yaawo efila ye f tsa a.

XXVIII "Mabi mi ne  n k ali kame k  Baguma aak a bati t kpa tidi ny  tidi k  bek na m  fubusuotsa fudi ny  fudi k  be  ete be. **XXIX** Lem  odi ny  odi k  yaale fubusuotsa ne H h  Kpalewa a ak  ni, Baguma l l ak a ete ye da. Kiton k  ek na t kpa k  taawa daa."

XXX Yesu le fuk  kiton k  Yudaf  mbla batsane a badi le k  h h  k pa de  ne ye kame.

Bawei Liti Benye Yesu Ak  Bati?

XXXI Ke liti a, Yesu  ma m  bawa nyole ya b dz  ne kanya ade bido l t  k  be  ye  ya.

XXXII Bati a k  bidzi b ts na Yesu a bi ye k , "D , ama m  awa  am  dz  ne kanya b w  n !"

XXXIII Ade Yesu via be k , "Owei ny  m ma? Bawei ny  nwa  am ?"

XXXIV K   d  bat  a k  bidzi bisinya ye  n ake a, ele k , "Mid , ade m ma m  nwa  am  ne aw 

a! [XXXV](#) Odi nyε odi kī yakεna nε Baguma kawε akū ni, ade ye nyε nwaεnyole mɔ nwaεtsole, mɔ mma a.”

IV

Yesu Boa Legbā Ne Funitsā Babi Kasā Akū

[I](#) Yesu buki εnαa Galilea ɔwɔ lutubu baū a ɔwε̄, ade εkatsa Baguma fōletsa a. Ayekī bati pii foli nε ye akū sū ni, ewo edzi nε ɔkɔlɔ kī eteī nε mui anε kame. Bati dza nε ɔwɔ lutubu baū a abuī ade Yesu katsa be fōtsa nε fōgbā kame a. [II](#) Lōkɔ pii nε ye fōtsa katsa kame a, εkɔa fōgbā εtsa fōtsa a kī yawε kī εtsa be a. Fōtsa a kī εtsa be a nyε fukī.

[III](#) Ebi be kī, “Mitse! Luwi a onyole odi naa kɔba εnαasā funitsā babi. [IV](#) Kī εkasā foe a fudi tō nε osi ɔɔwε̄, ade kɔvɔlabi yafila be bεmεna a. [V](#) Badi tō nε lεkpakpalabode akū, kī tite lεlāa pii. Foesū babi a mε mɔatsε. [VI](#) Lεmε kī suwa ta kpaa pε bεvε biku, kitonekī be tunu tāna funitsā, nε boe a sū. [VII](#) Badi tō nε tuwī mɔ fu ndε ɔgɔabi kame. Tuwī mɔ fu mε fusuli be, kī bεtápuli bibo anε. Nε foesū bεtawū babi. [VIII](#) Babi badi tō nε tite wī akū. Bεmε bibo anε, ade biwū bido babi a. Badi do babi taale, badi aduesia, badi ɔha.”

[IX](#) Nε kawūnakō a Yesu bi be kī, “Oti kī edeī atɔ ni, etse katse wī!”

Yesu Nyε Legbā a Kayɔ Etṣa Ye Fōtsa Bakɔlēnε.

[X](#) Kī Yesu odi na nε kakɔ mɔa a, bati a kī binu ye legbā a mɔ ye fōtsa bakɔlēnε mɔ ye fōtɔ banyanε a ya kī εnyε de kayɔ εtsa be. [XI](#) Yesu bi be kī, “Baguma nyε ye legākanya kame fōtsa kɔlawā a εtsa mi. Lεmε bati a kī bite a ni, mbɔentε fōgbā

kame baakanu foletsa a. **XII** Foesū fóaya ne foe kame nde ayekī Baguma onukpē banyenē kame odi tsélé eyi kī,

‘Baakadā, lème beláamō biyi ɔsū.

Baakatse lème beláanu foe kayo.

Kitonekī titō kī banu ūye bamō malo ni,
beláanu kayo mō
baadani bedā Baguma,
lökōa ekōa be titikpa ete be.’ ”

XIII Ade Yesu via be kī, “Nte mitánu legbā kī
kayo a, nde míakena fomō míanu fogbā bəbā
kayo? **XIV** Fotsa odunē a nyé otí kī etsē yale
Baguma kale. **XV** Bati badi la nde babi a kī betō
ne osi ɔwē a. Nte binu pe lökōa Abonsam yanyē
foe ne be fole kame. **XVI** Bati badi lème la nde
babí a kī betō ne boe kame. Nte lökō a kī binu
pe lökōa kawōle de be. **XVII** Lème kale a ke tunu
láwo ne tite kame kawo wī. Be katekado adā
lukū. Nte bati liti katomena yawo ne kale kī akū
pe, baamuniki ne ke liti.

XVIII “Ade bati badi lème la nde babi kī betō
ne tuwī mō fu kame a. Be bonyē bati kī binu
Baguma foletsa a, **XIX** lème katinya kame ɔhau,
sika kawē mō sukēna fowetsa yi be tōwōle kame.
Fotsa kī mēna Baguma foletsa a, foesū fowū
babi.

XX “Bati badi lème ate Baguma Kalé a nde babi
kī betō ne tite wī akū. Bati kī te ke mō be ɔwōle
flee. Luwi nyé luwi, babo ane kane lōlo kawū
babi bebblebee. Bekēna nde fudutsa a kī fowū
babi taale, ūye aduesia, ūye ɔha mōa.”

Osedza Lekenawa Nyé Kī Yakpale Fōko.

XXI Yesu buki evia be kĩ, "Owei atëna ɔsedza kakɔa lɔɔda katsa ye ūye kakɔa ye kado ne mpa kayɔ? Nnɛ ɔsedza otse akũ bakɔa ye kate?

XXII Letsa nyɛ letsa kĩ bekɔa bekɔla a baanye de kanya, ade Baguma aabinya letsa nyɛ letsa kĩ bisua a. **XXIII** Foesü ntɛ mideiñ atɔ ni, mitse foe katse wĩ!"

XXIV Bio, Yesu bi be kĩ, "Miyi atɔ yededede mitse letsa a kĩ mianu a. Kitonekĩ fɔtsa kakɔna odu a kĩ mikɔa mikɔna mikpa bati bɛbã a, ade foe odu Baguma lɛmɛ aakɔa ekkɔna ekkpa mi a.

XXV Bikĩ bekɔa be akũ bekpa yĩ fɔtsa katsa a baakpa be kayɔkanu dzununuunu. Lɛmɛ bikĩ baatse a ni, baate letsa a kĩ bideiñ a malo ne be awɛ."

Yesu Le Kale Ne Kamɔne Libi Ane Kabo Akũ.

XXVI Yesu buki ebi be kĩ, "Baguma legãkanyakɔ a la nde oti kĩ yasã kamɔne. **XXVII** Luwi daa kĩ yawa kayidza, ade babi a ame kabo ane. Lɛmɛ enyína ayekĩ fɔtsa a akɛna kabo ane. **XXVIII** Tite afɔ fudutsa ale ne foe akũ akũ. Lanya lɔtɔ lɔkɔa lenye tɔota fɔmɔ kutse a ane. Ntɛ kubo ane kɔawũ babi bebblebee. **XXIX** Ntɛ babi a yɔɔle a banɛna be, kitonekĩ kɔba funitsã kakɔta lɔkɔ wo ɔtɔ."

Legbã Ne Kutse Libi Kabii Akũ.

XXX Yesu via kĩ, "Litsa bóakɔa bɔkɔnamɔ Baguma legãkanyakɔ a? Legbã lewɔdabe makɔa ïnye kayɔ ntsa? **XXXI** Fɔla nde kutse libi kabii ne katinya kamɛ flee kĩ oti bɔe enadu. **XXXII** Kutse kii yapɔ kɔkɛna futse bañ a kamɛ kɔmɔa ne kɔba kamɛ. Kɔanɛ tenanɛ pii ade kɔakpa ɔna a. Kɔvɔlabi akɛna fɔtsɔe ne koe kamɛ."

XXXIII Yesu bi be Baguma fōletsa a ne fōgbā kame ne be kapuli kanu kayo onukpē.
XXXIV Yaábi be kadima keba fōgbā kame. Nte bēmō ye fōtsa bakolene a odi bidzi a, lōkōa yanyé foe kayo katsa be.

Yesu Fō Ḍwe Kōbē Onukpē Dō.

XXXV Luwi a ke olobe a, Yesu ve ye fōtsa bakolene a ele kī, "Mifō bunyina ḍwō lutubu baū a bōnaa de abuī atide a." **XXXVI** Foesū bēfōne batī a biwo ne ɔkōlo kame. Yesu nawo ekena akū edzi, ade biyi ḍwō a kanyina kayo a. Tōkōlo bēbā leme na ne mui a akū. **XXXVII** Owi tábuna ḍwe kpale odi do kavū awē, εbōa mui eko ne ɔkōlo a kame. ɔkōlo a ka kōlaa kī kite sukuloo kufe yayi mō mui εyela. **XXXVIII** Lōkō a na kame a, Yesu wa ne ɔkōlo a litī. εkōa sumuyé ete lōlō elamēna tida kawa. Ye fōtsa bakolene a nadzela ye ade bibi ye kī, "Fōtsa ḍtsane, fōtséla nō kī bōwō buyua?"

XXXIX Kī Yesu yidza εdza a, ade ewūni kī, "Ḍwe, fō kavū!" Ebi mui a leme kī, "Mui, kena dīī." Ḍwe a fō kavū ade mui a ane flee kena dīī a.

XL Yesu via ye fōtsa bakolene a kī, "Nde sū libe wo mi lōmō? Mitáte yī mido?"

XLI Ne libe a kī libuki liwo be a sū ni, bēkavia be akū kī, "Owei koū nyé oti kīī? Mui mō ḍwe malo atse ye kale!"

V

Yesu Blōmena Hūhū Kpa Etomena Onyole Odi Kame.

I Ke litī a, Yesu mō ye fōtsa bakolene a naa Galilea lutubu baū seke kī a ne Gerasefō tite akū.
II Kī Yesu ne ne ɔkōlo kame a, onyole odi kī hūhū

kpa deĩ nε ye kame nε eto asie εyatselam o ye. **III** Onyole kĩ kadzikõ nyε asie a kĩ efuā nε awā. Bati a flee lápuli kapi ye kado nε nkəsonkəsə kame. **IV** Loko nyε loko kĩ basuli ye akpɔ mɔ aboa ni, yaveli nkəsonkəsə a kĩ tipini ye a. Oti kĩ deĩ kɔbɛ kudi odu kĩ odima lápuli kapi ye. **V** Lenye mɔ suwa flee yamini nε asie mɔ tɔtɔ kame. Etsɛ yaboa fowola loko yakoa boe kakpeli ye akū.

VI Onyole kii dzɛ mɔ lugo fɔmɔ εmɔ Yesu. Foesu ewula atse εnake aduli nε Yesu nnyε. **VII** Ade εbɔa fowola kɔoba εle kĩ, “Yesu, Baguma Nε Ode Flee Obi! Boake nɔ aduli, nε Baguma sū, tunɔ kĩ oláavεlε yī sɔtɔ!” **VIII** Elε foe lɔmɔ kitonekĩ enu kĩ Yesu kale kĩ, “Hūhū kpa, nε nε otı kii kame!”

IX Yesu via ye kĩ, “Nde bavε nɔ?”

Awā naa εle kĩ, “Bavε yī lidede, kitonekĩ boe a kĩ budeĩ nε onyole kii kame a bɔrɔne!” **X** Ade awā ebuki eke Yesu aduli mɔ ɔsī mɔ ɔsī kĩ etablɔməna be εneməna nε tite a na kame a.

XI Loko a na kame a, baplakuo pii dzɛ bade nε katɔbii kayɔ. **XII** Ade bike Yesu aduli kĩ, “Blɔməna boe bɔnaawo nε baplakuo a kĩ bɛdzɛ nε akii a kame.”

XIII Ekpa be osi ade hūhū a nε nε onyole a kame benawo nε baplakuo kame a. Baplakuo a flee kĩ baawo nde mpim nviā, lo atse kplikplikpli bɛka kakpenii a, benawo nε ɔwɔ a kame ade be flee bɛmɔa mui biku a.

XIV Bati a kĩ badaməna be akū a wula atse benaa ɔmatɔ a mɔ tikɔ tifua a kame, benale letsə flee a kĩ lεya a. Bati wula atse benaa awā kĩ banaadā letsə a kĩ lεya a. **XV** Kĩ biwo Yesu sekɛ a, bɛmɔ otı a kĩ hūhū kpa bebblebee na nε ye kame

a nε awā. Ekeṇa akū edzi adeedo atadiε a, ye anε kame leme kpale. Libe wo bati a flee! **XVI** Bikī bonya lōtō bεmō foe a, le letsa a kī lεya nε onyole a mō baplakuo a akū. **XVII** Foesū bike Yesu aduli kī ɛdzakū nε be tite akū.

XVIII Kī Yesu awo nε ɔkɔlɔ kame a, onyole a kī hūhū kpa na nε ye kame a ke ye aduli kī, “Fō ntomɔ nō bɔnaa!”

XIX Leme Yesu tátunɔ. Mbom ebi ye kī, “Naa kɔla nε nō batisekɛ, lōkɔa kabi be letsa a kī ɔlate a kena ɛkpa nō, mō ayekī emɔ nō kɔnya a.”

XX Foesū onyole kī naa εnamini nε tematɔ ewua kamekame a, ade ebi be fɔletsa flee a kī Yesu kena ɛkpa ye a. Føkena bikī binu foe a saa.

Yesu Tsa Yairo Kī Enye Yudafɔ ɔnɔkɔɛ Obitsole Mɔ Otsole ɔsɔne Odi.

XXI Yesu buki edani εnaa lutubu bañ a sekɛ kī a. Kī ewo de abuñ a, bati pii yayi ye akū. **XXII** Onyole odi nε Yudafɔ katsenakɔ banokɔɛ a kame ɔmɔa kī bave Yairo ya nε awā. Kī emɔ Yesu a, ekeṇa akū ɛkpa ye. **XXIII** Ade ebi ye mō kudulike kī, “Yī obitsole kabii kī kete futeli ewua-nviā asɔ mō ɔsī mō ɔsī. Foesū ya kayate awe nε ye akū lōkɔa yaana akū ɔsī edzi nkpa.” **XXIV** Ade Yesu yidza etomɔ ye a.

Nε ayekī bati a kī bitomɔ Yesu pɔne sū, ena nε be kayite kī banaa. **XXV-XXVI** Otsole odi kī babɔanε kawula nε ye akū futeli ewua-nviā flee mō lubo kamɔ paa, titɔ kī bawanε kadā ye a malo na nε be kame. Ebula sika flee kade nε fɔsɔ kī katsa akū, leme fɔsɔ a tādɔ ye, mbom kade fɔkade nε ode. **XXVII** Enu Yesu nkā foesū εna nε bati a kī bitomɔ Yesu nε liti a kame. **XXVIII** Ade ebi ye akū kī, “Nte maapuli nta titɔ ye atadiε malo ni, kufε

maasaæ.” **XXIX** Kĩ età Yesu atadiè a, ade akũ fõ ye kawula deedimɔapɛ a. Emó eyi ɔsū ne ye kamɛ kĩ esaæ ade εnε ne ye lubo kamɔ kamɛ a.

XXX Letaleta Yesu nyi kĩ kɔbẽ kudi né ne ye kamɛ. Foesū efõ edza, edani evia bati a kĩ bitomɔ ye a kĩ, “Owei nyε ekĩ età yĩ atadiè?”

XXXI Ye fɔtsa bakɔlɛnɛ a bi ye kĩ, “Dã ayekĩ batibebblebee sinya nɔ. Nde sū avia kĩ owei leta nɔ?”

XXXII Lɛmɛ Yesu dzɛmɛna anɛ kako kadã kĩ yaamɔ oti a kĩ ye leta ye a. **XXXIII** Otsole a mó letsa a kĩ leya ne ye akũ. Foesū ne libe mɔ kukũtila kamɛ ni, εnε εyake aduli ne Yesu anɛ kamɛ. Ebi ye letsa a kĩ leya a yededeede. **XXXIV** Yesu bi ye kĩ, “Yĩ obitsole, nɔ katɛkado fõ ɔsaæ. Naa ne lukudɔ kamɛ. Nɔ lubo kamɔ a lɛlāabuki leya ne nɔ akũ dadaada.”

XXXV Lɔkɔ a kĩ Yesu kale fukĩ a, batɔ to Yairo awã beyabi ye kĩ, “Nɔ obi a ku kɔkɔe. Nde sū obuki aha fɔtsa ɔtsane kũ?”

XXXVI Yesu tátse be kale a, mbom ebi Yairo kĩ, “Tavila, nɔ kɔ te kado.”

XXXVII Yesu kpã Petro, Yakobo mɔ ɔwaæ Yohanes be odi bennaa Yairo awã. **XXXVIII** Kĩ biwo tɔtɔ a kamɛ a, ade kĩ Yesu mó ayekĩ batı dzɛ mɔ kɔnya mɔ fɔwɔla a, **XXXIX** ewo ne be kamɛ, evia be kĩ, “Litsa tsẽmɔ fɔwɔla kĩ odu? Nde sū miabe? Kabisɛɛ kĩ tákú. Tida kawa!” **XL** Kĩ εlɛ foe lɔmɔ pɛ, batı a kĩ bɛdzɛ ne awã támɔ ye kamɛmɛ.

Ade Yesu fõ bɛnyɛ batı a flee bennaa kanya, ade efõ kabisɛɛ a ɔlega mɔ ɔma mɔ ye fɔtsa bakɔlɛnɛ elale a biwo ne awã kĩ ɔnɔkpa a waa a. **XLI** Yesu pi ye ne kɔkpɔ ade ebi ye kĩ, “Talita koumu!” Foe kayɔ ne tide a kamɛ nyε kĩ, “Kayitsɔbi kabii, mabi nɔ kĩ yidza!” **XLII** Deedimɔapɛ katsolebi kĩ

yidza kēdza ade kidō kato katē awē a. Kī foya lōmō a, fōkēna be a flee wāwā. **XLIII** Lemē Yesu si be mbla mō ɔsī kī bētabi odima kadimano. Ebuki ebi be kī, "Mikpa ke litsedi kēnya."

VI

Nazaretfō Sī Yesu.

I Yesu dzakū nē awā ade bēmō ye fōtsa bakōlēne a benaa ɔmatō a kī ye kamē bēdōcola ye a. II Nē Kaweya Luwi a akū a, ɛnatsa Baguma fōletsa a nē katsenakō a. Ye ɔmatō batī pii yatse ye fōtsa katsa, ade fōkēna be saa a.

Bivia be akū kī, "Ndia oti kī kōle fōtsa kī odu etomēna? Kadikanyi mō kōbē wōdabe bēkpa ye sū mō epuli yakēna awāwā fōtsa kī odu? III Mbōee nné Maria obi kī yame fōtsa a yanē? Íye nné bawañnyole nyē Yakobo, Yose, Yuda mō Simon? Miádā! Nnē bawaëtsole lemē nē awī a?" Foesū batī kī sī ye kate kado.

IV Yesu bi be kī, "Baguma onukpē ɔnyenē tē dī nē kakō nyē kakō, lemē nē ye mōawē ɔmatō, mō ye mōawē batī kamē ni, élā dī wī lidima." V-VI Nē ayekī ye ɔtō batī tātē ye bido sū ni, fōletsa a nyenē Yesu akū. Fōtsē foe akū sū ɛtápuli ɛkēna awāwā fōtsa pii nē awā, kēba kī ete awē nē basōnē badi akū, ade be fōsō a dō be a.

Yesu Do Fōtsa Bakōlēne Ewua-nviā a Fōtō.

Ke liti a lemē, Yesu mini nē tukula mō fōkō a kī fufuā awā, ade ɛkatsa Baguma fōletsa wī a. VII Eve ye fōtsa bakōlēne ewua-nviā a ɛkpōta, ade edo be nviā nviā a. ɛkpa be kōbē kī kōnya hūhū kpa flee akū. VIII Esi be mbla kī, "Odima

etabœs letsama ele ne ye osi akü, mboentœ otse kĩ bake katsä odi. Mitale funitsä ïye kuvü nde ayekï fotsa bawâne ale a. Mitabœs sika mile ne mi fuvü kamæ. **IX** Mido mi têpambua, leme mitabœs tilima bebä mibumena letsa a kĩ mido a.”

X Ebuki ele kĩ, “Awã kĩ míase a ni, mina ne awã kenaawo lôkô a kĩ míadzakü. **XI** Awã kĩ bataté mi ni, mine ne ɔmatô a kamæ lôkôa mikpa mi aboa kudu miko ne be akü, fonya nsentseleni fôkpa be kĩ Baguma aavélé be sötô.”

XII Fotsa bakôlenè ewua-nviä kii mini betsa Baguma fôletsa wî a kĩ odi nyé odi edani ɔwâle kamæ. **XIII** Beblomena hûhû kpa pii bitomena batikamæ. Betsela basone kugua ade betsa be a.

Legã Herodes Fõ Bitsua Yohanes Mui ɔwâlanæ a Lôlô.

XIV Lôkô kii, Legã Herodes kanu lekenawa wî a flee kitonekï Yesu dî gba ne kako nyé kako. Bati badi kale kĩ, “Yohanes, Mui ɔwâlanæ a, liyidza ebuki eto kanokpa eya! Ade foesü edeï kôbë yakena awâwâ fotsa a!”

XV Badi leme le kĩ, “Baguma Onukpë ɔnyenê Eliya yanæ.”

Babebä leme le kĩ, “Baguma onukpë banyenê kœ a kamæ odi yanæ.”

XVI Leme lôkô a kĩ Legã Herodes nu fôletsa kĩ a ye malo ele kĩ, “Yohanes a kĩ nfõ bitsua ye lôlô a, ade ye liyidza ebuki edzi nkpa a.”

XVII Lôkô lidi kamæ ni, Legã Herodes moawë lefõ bipi Yohanes ade ke efõ bisuli ye mɔ tɔwë bekœa bido ne kôla kĩ bado tɔkpa bakenanæ a kamæ a. Legã Herodes kena fukii kitonekï Herodia kĩ ekœa a nya ɔwañ Filipo ɔtsö. **XVIII** Yohanes

kabi Herodes kĩ, "Ketáfeta kĩ atε awaε ɔtsɔ̄ ɔkɔ̄ã." **XIX** Foesũ Yohanes fõletsa a wo Herodia kalɔ̄ε, ade εbɔ̄ε ye likesi a. ɔwe kĩ yakɔ̄ ye lɛmɛ eláapuli εkɛna fukii ne Legã Herodes liti. **XX** Kitonekĩ Legã Herodes avila Yohanes, ade enyina kĩ Yohanes nyε otı wĩ kĩ ye akũ kpale. Ekana kɔ̄neyi ne ye akũ. Yawε katse ye fɔ̄tsa katsa a katse fɔ̄kɔ̄ fudi, titɔ kĩ ye fõletsa awε ye ɔwɔ̄le kaha ntε enu foe.

XXI Ke kawũna a, osi yabinya εkpa Herodia. Luwi a nya Legã Herodes lɛmawi. Legã Herodes ve banɔ̄kɔ̄ɛ̄ banɔ̄kɔ̄ɛ̄ ne ye legãkanyakɔ̄, sodzafo banɔ̄kɔ̄ɛ̄ mō banɔ̄kɔ̄ɛ̄ ne Galilea tite akũ bεya ne kanyakɔ̄ a. **XXII** Herodia obi oyitsɔ̄ ya εyato edo Legã Herodes mō ye bakɔ̄ba a kawɔ̄le paa ne kanyakɔ̄ a.

Foesũ Legã Herodes via oyitsɔ̄ a kĩ, "Litsa awε kĩ nkpa nɔ̄?" **XXIII** Elɔ̄ fubo ele kĩ, "Letsa nyε letsa kĩ aavia yĩ ni, maakpa nɔ̄, ntε fóanya yĩ legãkanyakɔ̄ a seke malo!"

XXIV Foesũ oyitsɔ̄ kĩ ne εnavia ɔma kĩ, "Litsa nvia?"

Ade ɔma bi ye kĩ, "Via Yohanes, mui ɔwɔlanɛ a, lɔlo."

XXV Oyitsɔ̄ a we sɔ̄wa εnaa kɔ̄la a kamɛ, ade ebi Legã Herodes kĩ, "Mawε kĩ tsua Yohanes Mui ɔwɔlanɛ a lɔlo kate ne tsensi akũ kakpa yĩ finyaa finyaakii."

XXVI Fukii wo Legã Herodes kalɔ̄ε paa lɛmɛ eláapuli εdani ye sɛmɛ ne fubo a kĩ elɔ̄ ne banɔ̄kɔ̄ɛ̄ banɔ̄kɔ̄ɛ̄ ane sū. **XXVII** Foesũ awã naa edo ye ɔblafɔ̄ kĩ εnatsua Yohanes lɔlo εyamena. ɔblafɔ̄ a natsua naa kɔ̄la kĩ bado batı a εnatsua

Yohanes lolo. **XXVIII** Ek a lolo a ete ne tsensi ak 
ade ek a ema oyits  a. Ye malo et  ek a de ema
 ma.

XXIX Kī Yohanes fotsa bakolene a nu foletsa a, bennaa benaboe ye ከኅዳር a benabila.

Yesu Kpa Bati Mpim Elo Funitsā.

XXX Fötō banyane a kī Yesu do kī mini ne fōkō a kī fufuā buki bimuniki, ade bibi ye fōtsa flee a kī bekēna, fōtsa a kī betsa mō fōtsa a kī fōya ne be osi akū a. **XXXI** Awā kī Yesu mō be bēna a batī a yapō lidede, bikī anaa ni bikī aya, foesū betána osi mō banya malo. Ade Yesu bi be kī, “Mifō boe odi bōnaa awā kī kadā dīi bōnaaweya sukuloo.”

XXXII Biwo ne okolo kame kī banaa awā kī batil elláa. **XXXIII** Lemé kī banaa a, batil pii mo be biyi osū ade ke biwula atss bspva he lato biwo awā.

XXXIV Kī Yesu né nē əkōlō a kame a, emō batibebblebee. Be akū kō ye konya kitonékī békéna nde baveli kī belá əkpānē. Foesū eyi kayō mō be Baguma fōletsa katsa.

XXXV Kī olobe wo ɔtɔ a, ye fɔtsa bakolènè a ya beyabi ye kī, "Kade dɔ kiyua. Ayekī awī la a beláana lëtsama bënya. **XXXVI** Foesū kpa be osi bedzakū, lòkɔa nte biwo tematɔ a mɔ tukula kame a, baana litsedi bëya bënya."

XXXVII Yesu bi be kī, "Mi moawē a miwē litsedi mikpa be bənya."

Bækpa mbuaye kī, "Be kanya aate nde otimoa
tidetō elē kōtōkase. Awē kī bubula sika kade ne
be kanya odi sū?"

XXXVIII Ade ke Yesu via be kī, "Abodoo eni minēe? Minaa minaadā."

Kī bənadā a bibi ye kī, “Abodoo elo mō kōfōabi nviā pē deī.”

XXXIX Yesu bi ye fōtsa bakōlēnē a kī bēfō bati a flee bidzi ne kutsu kutsu kame ne tuwī blōbōlō akū. **XL** Bati a flee sē bidzi ne kutsu kutsu kame. Kutsu kudi aawo ndē bati ɔha, kudi lēmē aawo ndē aduenum.

XLI Yesu bōe abodoo elo mō kōfōabi nviā a ade kī ɛdā odetō kame fēe a, ɛnyē Baguma kōlē ade eyele abodoo a. ɛkōa foe ɛkpa ye fōtsa bakōlēnē a kī bēsē bēkpa kutsu a flee. Ade ɛkēna kōfōabi a lēmē lōmō a. **XLII** Bati a flee nya biwī.

XLIII Kī ye fōtsa bakōlēnē a fila funitsā a kī fute bēkpōta a, fuyi kōba tētsetse ewua-nviā. **XLIV** Ade bati a kī bēnya funitsā a banyole nēnē odi lidede wo mpim elo.

Yesu Tsā Nē Mui Anē.

XLV Awā naa Yesu fō ye fōtsa bakōlēnē a wo nē ɔkōlō kame kī bēnaa ɔmatō kī bavē Betsaida ne lutubu baū sēkē kī a. Efō bati bebblebee a lēmē pansam.

XLVI Ke liti a, ye malo ede ɛnāa ɔtō kalete ɛnabōa mpaæ. **XLVII** Ke lēnyē a, ɔkōlō a wo ɔwō lutubu baū a kayite, ade kite Yesu odi ne awā a. **XLVIII** Emō kī kēkapiā ye bati a mō ɔkōlō a kahali, kitonékī ɔwē kavū katselamō be. Foesū fōmō ɔnōnē tēdōy elo aabōa a, Yesu tsā mui anē ɛnāa be sēkē. Kī efuā be a, ɛkēna ndē yatē be, **XLIX** ade bēbōa fōwōla kī, “ɔnōkpa yanē!” **L** Libe wo be flee.

Lēmē lētalēta Yesu lēmō be kōdzēla kī, “Mitavila! Yī manē. Mina ɔwōlē!” **LI** Ewo ne be sēkē ne ɔkōlō a kame, ade ɔwē a fō kavū a. Fukū fō ye fōtsa bakōlēnē a kēna saa, **LII** kitonékī

betányi ayekī fōkēna fōmō ɛkpa bati mpim elo funitsā bənya bitina. Be kakɔna nē fukī akū malo tákpalé, foesū betaté bido.

Yesu Tsa Basōne Ne Genezaret Tite Akū.

LIII Kī biwo ɔwɔ lutubu baū a seké sitide a, biduma nē Genezaret. Ade awā bəbla be ɔkɔlɔ bədzəla a. **LV** Mō be kane nē ɔkɔlɔ a kamē pē bati mō Yesu biyi ɔsū. **LV** Foesū biwula atse bənakpa kanyi nē be tite flee akū. Awā kī binu kī Yesu na a, bəlɔ basōne bəma ye. **LVI** Ade kakɔ nyɛ kakɔ kī Yesu tsā, nte ɔmatɔ kamē o-o, iye akula kamē o-o, bati kayamēna basōne nē kɔyaatɔ ade bəkawā ye kī efɔ bəta ye atadié atɔ. Bikī bəta ye a na akū ɔsī.

VII

Yesu Lε Kī Bənεε Batidziwa Amanie Batsa Fətsa.

I Farisifō mō Yudafō mbla batsané badi to Yerusalem bəyatsena nē Yesu sekē. **II** Bəmō kī ye fətsa bakɔlēnē a dzi banya, ade badi tāvɔlē awe nde ayekī be Farisifō bətsa bati kī bəkaakēna a. **III** Biyi foe ɔsū kitonékī Farisifō a mō Yudafō a flee tomo be bawanyo amanie a kī bəkəa biyi be a. Foesū nte bətāvɔlē awe kavɔlē wī ni, bəanya. **IV** Nte bəya litsedi bitomēna kɔyaatɔ malo, kene kī bavɔlē awe fōmō banya. Bitomēna mbla kumekume ləme kī bibo ane bəyamɔ a, nde kuyei, fətotsa mō fugumi kavɔlē.

V Foesū Farisifō mō Yudafō mbla batsané a via Yesu kī, “Nde sū bikī bitomēna nō a lákēna nē boe bawanyo amanie akū? Ade nte banya malo baávɔlē awe!”

VI Yesu kpa mbuayε kī, “Mi anε kame keke fōtsa bakεnane! Fōletsa a kī Baguma Onukpē Ḍnyenε Yesaya lε ne mi akū a ya ne foe kame pεrεεpε. Baguma le kī,

‘Bati kī asum yī mō onukpē kame fōletsa mεnεmεnε odi,
lεmε be tōwōlε deī lugo ne yī sekē.

VII Pupulidza basum yī,

kitonekī batsa batidziwa mbla ne Baguma mbla a kadokō.’

VIII Fōatsa kī bεkōa yī mbla biyi ne ɔɔwē ade bεkōa batidziwa amanis a batsa a!”

IX Yesu bi be kī, “Mideī tēdake tidi kī mitomena ade mikōa Baguma mbla miyi ne ɔɔwē ne ayekī míakēna ne mi bawanyɔ amanis akū sū. **X** Foesū Baguma Onukpē Ḍnyenε Mose tsεlε eyi kī, ‘Bu aga mō ama.’ Ade ebuki εlε kī, ‘Odi nyε odi kī edumu ɔlega ūye ɔma ni, kene kī bεkō ye.’

XI Lεmε miatsa kī ntε odi deī litsedi kī yaakōa ebumo ye bamane ni, yaapuli εlε kī εkōa foe eyi lite ndε fōtsa kpalewa εkpa Baguma lōkōa fōatsa kī owula kōa fōtsa tewa a eyi kī yaabōa afɔlīs εkpa Baguma. **XII** Ade ke mitákpa ye osi malo kī yabumēna ye bamane a mō fōtsa tewa a! **XIII** Ade aye mikōa mi bawanyɔ amanis mibula Baguma mbla kade a. Miakēna fōtsa bεbā ndε fukī odu.”

Fōtsa Kī Fōato Oti ɔwōlε Kame Ni, Ade Foe Ado Ye Efī a.

XIV Ke liti a, Yesu buki εvε batī a flee εkpōta ne ye sekē. Ebi be kī, **XV** “Lεtsa nyε lεtsa kī oti nya mō fuwo ne ye kame ni, fōádo ye efī ne Baguma anε. Mbom lεtsa kī lato oti ɔwōlε kame a, ade

foe ado ye efii a. **XVI** Mi flee miyi ato mitse katse wii.”

XVII Kii edzakii ne be sekii enaa kola a, ye fotsa bakolene a via ye kii enye legba a kayo etsa be.

XVIII Yesu bi be kii, “Nte mitanu kale kii kayo kekii mi adzuni lslapuli epi letsama. Fowaa yedede kii letska kii lawo ne oti kame ni, foado ye effii. **XIX** Kitonekii fota wo ne ye ɔwɔle kame. Mbom fona ye sema kame, ade fotsa ye kame fone nde fotsa kpa a.” Letsa a kii Yesu le ne awii tsa kii funitsa fudi nyi fudi nene fo kpa kanya.

XX Ebuki ele enamena loto kii, “Letsa a kii lane kato oti ɔwɔle kame ni, ade foe ado ye effii a.

XXI Kitonekii oti ɔwɔle kame tokpa kakona ato, tokpa a tidi nyi linyolewe mo litsolewe, kaye, oti kako, konyi mo kotsi liti kan, **XXII** ane ngba, ablo kakena, fova kama, sukna fowetsa kii fone ne, likesi, fova kama kate ne bati akii, lukuta mo kadzi ne tidzimbi kame. **XXIII** Fotsa kii flee to oti kame ade foe ado ye effii a.”

Otsole Odi Kii Enye Yudani Te Yesu Edo.

XXIV Yesu dzakii enaa tite a kii tifua omata kii bave Tiro a kame. Ewo ne tota tidi kame. Etawee kii odima enyi kii edei ne awa, lemee etapuli ekola ye akii. **XXV** Otsole odi kii huhu kpa dei ne ye obi kame nu kii Yesu na ne awa, ade eya eyake aduli ne ye ane kame a. **XXVI** Otsole kii nyi onenae kii beem Yudaf baakaa. Enye Foenikeni kii eto Siria tite akii. Eke Yesu aduli kii eblomena huhu kpa a etomena obitsole kame.

XXVII Lemee Yesu bi ye kii, “Foi bekpa babise funitsa to. Fone ne kii bakoa babise funitsa bekpa bakpete.”

XXVIII Awā naa otsole a kpa mbuayē kī, “Awoo, boe ɔlega, lēmē bakpete a kī bikoni ne kanyakō a ana osi kanya babisē funitsā a kī fuwuli fuko ne tite a.”

XXIX Yesu bi ye kī, “Né letsā a kī ɔlē ne awī sū ni, kaanaa kōla. Aamō kī hūhū kpa a nē ne nō obitsole a kame.”

XXX Otsole kī naa kōla, ade ɛmō kī obi a waa ne ɔkēna akū, lōkōa hūhū kpa a ne ne ye kame.

Yesu Tsa Oti Kī Enye Ḍtɔsīnē Mɔ Omumu.

XXXI Kī Yesu dzakū ne Tiro kayite a ade etsā Sidon ɔmatō a kame a, etsā Galilea ɔwɔ lutubu baū abuī, enaa tēmato ewua a kamēkame a. **XXXII** Né awā a, batī badi yamenā odi kī esī atō ade enye omumu lēmē a. Bike ye aduli kī ete awe ne ye akū.

XXXIII Foesū Yesu kpā ye enamena ɔɔwē, ade ekōa bawobi edo ne ye atō kame a, ade etua tanē lēmē ete ne lawobi akū ekōa ekputa onyole a seme a. **XXXIV** Ade Yesu dzela ane ɛdā ode, ewεya eke fεε ade ebi onyole a kī, “Hefata,” foe kayɔ nyε kī, “Binya!” **XXXV** Deedimɔape onyole a atō binya ade ye seme tōwē wūnya, epuli élé kōdzela a.

XXXVI Yesu sua batī a kī bēdzē ne awā osi kī bētabi odima letsama ne letsā a kī bēmō a akū. Lēmē pupulidza esi be mbla, kitonekī be flee benaa bēnale letsā kī leya a. **XXXVII** Batī a flee kī binu fōletsā kī a, fōkēna be saa! Ade bibi akū kī, “Yakēna letsā nyε letsā kakēna wī. Efō omumu ale kōdzela, ade Ḍtɔsīnē lēmē anu fōkō a!”

VIII

Yesu Kpa Bati Mpim Ena Funitsā.

I Owi tábuna fómō bati pii yatsena ne awā. Kī letsama léláa kī baanya sū ni, Yesu ve ye fótsa bakolēne a efuāmō ye ade ebi be kī, **II** “Bati kī fóletsa akō yī konya kitonékī bēna ne yī seké fuwi elale flee. Ade finyaakī belá letsama kī baanya. **III** Nte nfónē be awē mō bēdzakū mō kōle ni, baanaa lókōa ane aasinya be ne osi, kitonékī badi to mō lugo.”

IV Ye fótsa bakolēne a via ye kī, “Né kōsa kī kamē, ndia oti odi aana funitsā ekpa bati kī bēnya biwī?”

V Awā na Yesu via be kī, “Abodoo eni minēe?”
Bibi ye kī, “Bēnēe abodoo evūkōnō.”

VI Yesu bi bati a kī békēna akū bidzi. Ade εbōε abodoo evūkōnō a. Enye Baguma kōle ade εyelē ye fókefóke a, ekōa ekpa ye fótsa bakolēne a kī békōa bekpa bati a flee. Be malo betē, ade besē bekpa be a. **VII** Bēnēe kōfōabi kubii kudi lēme ne awā, ade Yesu bōε koe lēme enye kōle a. Ekōa koe ekpa ye fótsa bakolēne a kī besē koe lēme bekpa be. **VIII-IX** Bati a flee nya biwī. Bati a lidede aawo mpim ena. Kī bēnya biyua a, ye fótsa bakolēne a fila fuwuliwa a kī fute a bekpōta ade fuyi kōba tetsetse kpale kpale evūkōnō a. Ke liti a, Yesu nyē bati a flee osi ade bēdzakū a. **X** Yesu mō ye fótsa bakolēne a wo ne ɔkōlō kamē binyina bēnaa Dalmanuta tite akū.

Farisifo Via Kī Yesu Ekēna Awāwā Fōtsa Etsa Be.

XI Farisifō badi ya ne Yesu səkē ade bəkavia ye fəletsa kī basō ye bədā. Foesū bibi ye kī ekəna awāwā fətsa fudi ləkōa bəmō kī eto Baguma səkē. **XII** Leme Yesu weya eke ade evia be kī, “Nde sū koū nviā babi awe kī bamō awāwā fətsa? Owo, mabi mi kī nláayakəna awāwā fətsa a odu kī miawé ne awī!” **XIII** Edzakū ne be səkē ade ebuki ewo ne əkəlō a kamē enyina ənāa ɔwā lutubu baū a səkē sitide a.

Yesu Tsa Kī Bati Támō Ye Biyi ɔsū.

XIV Kī banaa a, ye fətsa bakəlēne a lēla abodoo kabōe kabu, foesū abodoo a aməare bəna ne əkəlō a kamē. **XV** Yesu bi be kī, “Midā kadā wī ne Legā Herodes mō Farisifō oyila a akū.”

XVI Bəkavia akū kī, “Ade ayekī bənēe abodoo adima sū mō əle fukī a.”

XVII Leme Yesu nyi lətsa a kī bəkale a, ade evia be kī, “Nde sū miale abodoo katabōe fəletsa? Foesū keyawo lōkō kī a mitáyi ɔsū ūye mitánu foe kayō tō? Mi atō deī ɔsī paa! Miáte lətsama anę? **XVIII** Mideī anę leme miámō! Mideī atō leme miánu! **XIX** Mitámo lōkō a kī ns̄ abodoo elo nkpa bati mpim elo bəba a? Tetsetse eni fəkəfəkə kubii a kī fute a yi?”

Bibi ye kī, “Kōba tetsetse ewua-nviā.”

XX Yesu buki evia be kī, “Mō lōkō a kī ns̄ abodoo evükōnō nkpa bati mpim əna a, awuliwa a kī ete a, tetsetse eni eyi?”

Bibi ye kī, “Te kpale kpale evükōnō.”

XXI Ade evia be kī, “Keyawo nviā kī a, nde sū mō miányi oti a odu kī ye manę?”

Yesu Binya ɔnekunę Anę.

XXII Kĩ Yesu mɔ ye fɔtsa bakɔlɛnɛ a wo Betsaida a, bati badi kpã ɔnekunɛ bɛma ye ade bike ye aduli kĩ ɛkɔa awɛ eta ɔnekunɛ a. **XXIII** Yesu pi otí a ne kɔkpɔ ade ɛkpã ye εnamɛna ɔmatɔ a ɔbaɛ a. Kĩ evūma tanɛ eko ne otí a anɛ kame a, ɛkɔa awɛ ete ne ye akũ ade evia ye kĩ, "Amɔ litsedi?"

XXIV Ade otí a dzɛla anɛ ɛdã ode εle kĩ, "Oo! Mamɔ bati, lɛmɛ badã ndɛ futse. Lɛmɛ bɛtsɛ̄ bamini."

XXV Ade Yesu buki εta ye anɛ a. Leyade kĩ kɔ otí a binya ye anɛ yededeede, ye anɛ kame kpale ade εmɔ lɛtsa nyɛ lɛtsa kamɔ wĩ a. **XXVI** Yesu nyɛ ye osi ebi ye kĩ εtabuki ɛtsã ɔmatɔ a kame εnaa kɔla.

Petro Tsa Kĩ Yesu Nyɛ Oti a Kĩ Bebɔa Tɔdɔ a.

XXVII Ke liti a, Yesu mɔ ye fɔtsa bakɔlɛnɛ a dzakũ ne awã benaa tukula kĩ tifua Kaisarea ne Filipi kamekame a. Kĩ banaa ne osi a, Yesu via be kĩ, "Mibi yĩ otí a odu kĩ bati ale kĩ ye manɛ."

XXVIII Bibi ye kĩ, "Badi ale kĩ nɔ nyɛ Yohanes Mui ɔwɔlane a. Ade badi lɛmɛ ale kĩ nɔ nyɛ Baguma Onukpɛ ɔnyenɛ Eliya. Badi bɛbã lɛmɛ ale kĩ nɔ nyɛ Baguma onukpɛ banyenɛ kɔe a kame ɔmɔa."

XXIX Ade ke Yesu buki evia be kĩ, "Nde nyɛ mi lɛmɛ? Owei miale kĩ ye manɛ?"

Petro bi ye kĩ, "Nɔ nyɛ Kristo a Kĩ Bebɔa Tɔdɔ a."

XXX Yesu sua be osi kĩ bɛtabi odima lɛtsa a kĩ binyi ne ye akũ ne awĩ a.

*Yesu Lɛ Kɔdzela Etomena Ye Wuda Mɔ
Kayidza Akũ.*

XXXI Ade Yesu yi kayo mō ye fotsa bakolene a fotsa fudi katsa a. Ebi be kī, "Kene kī foya kī Otidziwa Obi a emō lubo etomena ɔmatō banokōē, Yudafō basofō banokōē, mō Yudafō mbla batsane a awe kame. Ade baasi ye, bəkō ye, ləmə ne luwi ləlalede akū ni, yaayidza edzi nkpa." **XXXII** Ebi be fukī yededeede binu. Petro kpā ye enamena ɔowē, ade etsa kī bəmō ye bətakēna ɔmōa ne letsa a kī elə a akū.

XXXIII Ləmə kī Yesu dani ədā ye fotsa bakolene a, ekā Petro ane elə kī, "Dzakū ne yī akū Satana! Aáwe fotsa a kī Baguma awe a, mbom awe letsa a kī batidziwa awe a odi!"

XXXIV Foesū Yesu ve bati kədabu a mō ye fotsa bakolene a bəya ne ye sekē ade ebi be kī, "Nte odi awe kī yatomō yī ni, kene kī yafōne ye apədile awe, əbəs ye lubo kamō fələtsa luwi nyə luwi ləkōa etomō yī ne liti. **XXXV** Kitonəkī oti kī əwə kī yapili ye nkpa ni, yaayela ye. Ləmə oti kī ekəa ye akū ekpa ne yī mō Kale Wī a sū ni, yaana nkpa daa. **XXXVI** Litsa nfaso oti aana nte ena katinya kame fotsa flee mō εyəla ye nkpa məawə a? **XXXVII** Ìye litsa oti aakəa evemena mō nkpa məawə a? **XXXVIII** Foesū nte yī mō yī fotsa katsa a flee nyə fonyoātsa fəkpa odi ne ablo katinya kpa kī kame ni, ye malo yaanya fonyoātsa ekpa Yī Otidziwa Obi, ne ləkō a kī bəmō Baguma fətə banyané kpalewa a bōaya ne Baguma kukükpalə a flee kame."

IX

I Yesu buki ebi be kī, "Mabi mi ne ɔnokoali kame kī, badi deī ne mi kame ne awī kī belāaku

k̄enaawo kī bemó Baguma l̄egākanya a ya mo k̄obē.”

Baguma Nyε Yesu Kukūkpale Etsa.

^{II} Fuwi evū litia, Yesu kpā Petro, mō Yakobo, mō Yohanes bənaa ɔtō akū, awā kī be bəna. Kī fətsa bakəlēnē a kadā a, Yesu akū dani ne bəne kame, ^{III} ade ye tetadié dani tivoe kəba ayekī otidziwa aapuli evəle te tənē ləmo. ^{IV} Adeke fətsa bakəlēnē elale a mó Baguma onukpē banyenē Mose mō Eliya kī bənye be akū bekale kədzəla mō Yesu a.

V Ade Petro bi Yesu kī, "Fotsa Otsanę, fōnene
kī boyā ne awī! Fō bōkena tēpatampa elale, nō
ade amoā, Mose ade amoā, lōkōa Eliya lēmē ade
amoā." **VI** Lēmē enyína lētsa a kī ekale a, kitonékī
bētēne kavila.

VII Lufulututu lidi ka leyasua be akū, ade odo né eto de kame kī, "Ade yī obi kī maátuno ye kale a, mitse ye kale!"

VIII Letaleta bedā fōkō bisinya lēmē betámo
odima kēba Yesu kī edze ne be ḷwē.

IX Kī bito oto akū baka a, Yesu si be mbla kī, "Mitabi odima lets a kī mimó a kenaawo loko kī Otidziwa Obi a yidza eto banokpa kame." **X** Befō kale kū kahō ne be lolō kame, leme nté be odi bidzi a bale kōdzela ne foe akū kavia akū kī, "Kayidza kato kanokpa a kayo nyé litsa?"

XI Adeke bivia Yesu kī, "Litsa sū Yudafō mbla batsane a ale kī, kene kī Baguma Onukpē Ḍnyenē Eliya enya lötō eya?"

XII Yesu bi be kī, "Nuwī, kene kī Eliya enya lōtō eya ayekī yaamanə lətsa nye letsa eyi. Litsa sū betsele ne Katselé Kpalewa a kame kī Otidziwa

Obi a aayamō lubo pii, bisupa ye lēmē a? **XIII** Mabi mi kī Eliya ya kōkōe ade bēkēna ye lētsa a kī bēwē a, ndē ayekī bētselē biyi nē ye akū a.”

Yesu Tsa Kanyolebi Kadi Kī Hūhū Kpa Deī Ne Ke Kamē.

XIV Kī Yesu mō ye fōtsa bakōlēnē elale a muniki bēya nē be nkaε a sekē a, bēmō bati kōdabu baū kī bisinya be, ade mbla batsanē a badi kavēle fōletsa mō be a. **XV** Kī bati a kōdabu a mó Yesu a, akū dzuli be, ade biwula atsē bēnawōna ye a.

XVI Yesu via ye fōtsa bakōlēnē a kī, “Litsa fōletsa milamō kavēle mō be?”

XVII Onyole odi nē bati kōdabu a kamē kpa mbuaye kī, “Fōtsa Ḍtsanē, nkpā yī obi mma nō, kitonekī hūhū kpa deī nē ye kamē ade yaapuli ele kōdzela a. **XVIII** Kakō nyē kakō kī hūhū a api ye ni, yabōe ye kamuni nē tite, ade kuvū anē nē ye onukrē, yaba adō lōkōa ye akū flee asinsī. Nkpā ye mma nō fōtsa bakōlēnē a kī bēblōmena hūhū a, lēmē bētāpuli.”

XIX Yesu bi be kī, “O! Nviā babi kī milá katekado! Maana nē mi sekē daa? Lōkō lōdabe mado ɔwōlē nvele mi nnaawo? Mikpā kanyolebi a mima yī!”

XX Bēkpā ke bēma Yesu. Kī hūhū a sila emō Yesu a, efufulinya kanyolebi a kēka kētō, kekamilinya nē tite kane kuvū nē onukrē.

XXI Ade Yesu via ɔlega kī, “Lōkō ɔdabe fuyi ye kayō?”

Ekpa mbuaye kī, “Kito anē ye tibisē kamē.

XXII Lōkō pii hūhū kpa a awē kī yakō ye, foesū yabōe ye kamuni nē fi ūye mui kamē. Ntē aapuli

ɔkəna litsedi ni, mó boe konya ləkəa kabumə boe.”

XXIII Yesu bi ye kī, “Kale ɔle kī nte maapuli? Letsa nyε letsa aapuli leya lekpa otı kī etε yī edo.”

XXIV Deedimɔape kabisɛ̃ a ɔlega bɔa fɔwɔla kī, “Ndei katekado, leme kepónε, bumɔ yī nna katekado mbu!”

XXV Kī Yesu mó kī bati kɔdabu a kadu kafuã be a, ewūni ne hūhū kpa a akū kī, “Nō hūhū kpa ɔtɔsīnε mɔ omumu, mabi nō kī ne ne kabisɛ̃ a kame, tabuki ɔyaawo ne ke kame dadaada!”

XXVI Hūhū kpa a bɔa fɔwɔla kɔoba, efufulinya kabisɛ̃ a mɔ ɔsī, εbɔε ke emuni ne tite, ade εnε ne ke kame a. Kabisɛ̃ a kəna ndε kaku kiku, foesū bati a pii le kī, “Eku!” **XXVII** Leme Yesu pi kabisɛ̃ a ne kɔkpɔ ade kiyidza kɛdza a.

XXVIII Ke liti a, kī Yesu naa tɔtɔ kame a, ye fɔtsa bakɔlɛnε a via ye pεtεs kī, “Nde sū boe kō bɔtápuli bɔblɔmɛna hūhū kpa a εnε ne ye kame?”

XXIX Ade Yesu bi be kī, “Beláapuli bεblɔmɛna hūhū kī odu, mboente bεtsāmɛna foe mpaεbɔ kame.”

Yesu Buki Ele Kɔdzela Ne Ye Wuda Akū.

XXX Yesu mɔ ye fɔtsa bakɔlɛnε a dzakū ne awā benatsā Galilea. Yesu tawé kī odima anyi awā kī εnā, **XXXI** kitonɛkī ɛkatsa ye fɔtsa bakɔlɛnε a fɔtsa. Ebi be kī, “Baakəa Otidziwa Obi a bido ne bati awε ade baakɔ ye a, leme ne luwi lelalede liti a, yaayidza edzi nkpa.” **XXXII** Leme bεtānu letsa kī ebi be a kayɔ, ade bivila kī bavia ye a.

Owei Nyε Oti a Kī Ebɛ Flee a?

XXXIII Beyawo Kapernaum ɔmatɔ a kamε, ade kī biwo ne tɔtɔ kame a, Yesu via ye fɔtsa bakɔlεnε a kī, "Litsa kale mivele ne osi a?" **XXXIV** Lemε bεtākpa ye mbuayε, kitonekī ne osi akū a, bεkavεlε fɔletsa ne owula kī εbε flee ne be kame.

XXXV Yesu kena akū edzi εve fɔtsa bakɔlεnε ewua-nviā a, ebi be kī, "Odi nyε odi kī yawε lɔtɔ εnya ni, kene kī εnya batı a flee nkaε mɔ ɔsumunε."

XXXVI Ke liti a, εkpā kabisɛ̃ kadi keyadza ne be anε kame, ade kī etu eboomu ke a, ebi be kī, **XXXVII** "Odi nyε odi kī yaate kabisɛ̃ kī kame ɔmɔa ne yī dī akū ni, yī εte. Odi nyε odi kī εte yī ni, nné yī odi εte, mbom εte otı a kī edo yī a lemε."

*Odi Nyε Odi Kī Etáyidza Edza Ne Boe Akū Ni,
Etomɔ Boe.*

XXXVIII Ade Yohanes bi Yesu kī, "Fɔtsa ɔtsanε, bɔmō onyole odi kī εkablɔmεna hūhū kpa ne nɔ dī akū, ade bubi ye kī εfɔ, kitonekī εláa boe kame."

XXXIX Yesu bi be kī, "Mitasua ye osi, kitonekī otı kī yakεna awāwā fɔtsa ne yī dī akū ni, εláadani εle kale kpa ne yī akū. **XL** Odi nyε odi kī yaákεna letsama katia boe ni, εdzɛ ne boe liti.

XLI "ɔnɔkɔali a mabi mi kī odi nyε odi kī yaakpa mi mui mimɔa kī minyε yī bade sū ni, yaana ye kɔtɔkase kokooko."

Bati Kakpā Kado Ne Tɔkpa Kame.

XLII "Nte otı odi aafɔ kabisɛ̃ kī kame ɔmɔa kī εte yī edo lεyεla ye katekado ni, fɔnεnε fɔbε fɔkpa otı a nte bεkɔa kɔwɔlε bevela ne ye sɔmɔ, bεta ye bido ne mpo kame.

XLIII-XLIV “Foesū nte nō awē afō akēna tōkpa ni, tsua ye kamuni. Fōnene fōbē fōkpa nō kī aakōa awē mōa owo nē nkpa kī elā kawūna kame, kēba kī odeī awē nviā lōkōa bēkōa nō bido nē fi luwotu kī laādī a kame. **XLV-XLVI** Ade nte nō kōbōa akpā nō kado nē tōkpa kame ni, tsua koe kamuni. Fōnene fōbē kī odeī kōbōa mōa ɔna nkpa mōawē a, kēba kī odeī abōa nviā ade baata nō bido nē fi kame a. **XLVII** Nte nō linebi akpā nō kado nē tōkpa kame ni, bōlē de kanyē. Fōnene fōkpa nō kī aakōa linebi mōa owo nē Baguma legākanyakō a, kēba kī odeī banebi nviā lēmē baata nō bido nē fi luwotu kame.

XLVIII ‘Awā kī batebi a kī bawo be a láku dadaada, ade fi a kī fōapila be a lēmē lādī da a.’

XLIX Kitonekī baakōa fi bēkpale odi nyē odi akū nde ayekī bakōa lēdēmē kakpale afōlie akū a.

L “Lēdēmē nēnē, lēmē nte de ɔmēnē nē nē de kame ni, nde aakēna obuki ɔkōa ɔmēnē odo nē de kame? Foesū mina tōkōba kakēna lēdēmē nē mi kame, lōkōa midzi nē lukudō kame mō akū akū.”

X

Yesu Tsa Fōtsa Ne Kōtsō Mō Kōnyē Kasī Akū.

I Yesu dzakū nē awā enaa Yudea amantam kame mō Yordan Ḍwā litī. Bati kōdabu buki bēyatsēna nē ye akū nē awā, ade etsa be fōtsa nde ayekī yawē kakēna a.

II Farisifō badi ya nē ye sekē bewe kī basō ye bēdā, foesū bivia Yesu kī, “Boe mbla a kpa osi kī onyole esī ɔtsō?”

III Yesu kōa kavia ɛkpa mbuayē kī, “Mbla adabe Mose kpa mi?”

IV Bækpa mbuayε kī, “Mose kpa osi kī onyole etselε kasī ovoli εkpa ye kanyi lōkōa esī ye.”

V Yesu bi be kī, “Mose tselε mbla kī ne mi ato ɔsī sū. **VI** Kito katinya kayɔkayi a, onyole mō otsole Baguma kena. **VII** Ne fukī sū onyole aafōne olega mō ɔma awe εkεna ɔmɔa mō ɔtsō, **VIII** lōkōa be nviā a baakēna oti ɔmɔa. Foesū bibuki bεnyé bati nviā, mbom bækēna oti mɔa. **IX** Foesū lεtsa a kī Baguma boomu ni, otidziwa εtasē foe kame!”

X Ke liti a, kī bεya ne tōtō kame a, ye fōtsa bakōlēne a via ye fōletsa ne fukī εle a akū. **XI** Yesu bi be kī, “Onyole kī esī ɔtsō mō ebuki εkɔā ɔbeεbā ni, εbɔa adɔpaa ne ɔtsō akū. **XII** Ade ayea ntε otsole fōne ɔnyɔ awε mō εnadzi mō onyole bεbā ni, ye malo εbɔa adɔpaa.”

Yesu Hila Babisē Kubii.

XIII Ne lōkō a na kame a, bati badi kpā babisē bεma Yesu kī ete awε ne be akū, lεmε ye fōtsa bakōlēne a kā be anε. **XIV** Kī Yesu mō fukī a ni, εna kalokpa ade ebi ye fōtsa bakōlēne a kī, “Mifō babisē beya ne yī sεkε, mitasua be osi, kitonekī ade bati kī odu lá Baguma legākanyakō a. **XV** ɔnɔkɔali a mabi mi kī odi nyε odi kī εtātε Baguma legākanyakō a ndε obisē aye ni, εláawo ne Baguma legākanyakō a kame da.” **XVI** Ke liti a, etu eboomu babisē a, ade ete awε ne be akū ehila be a.

Osikani Odi Via Yesu Osi a Kī Ye Akū Yaatsā Ena Nkpā Wī a.

XVII Kī Yesu yidza epi osi a, onyole odi wula atse εyake aduli ne ye anε kame evia ye kī, “Fōtsa

Ətsanə Wī, litsa kəne kī nkəna fōmō maana nkpā kī elá kawūna a?”

XVIII Yesu via ye kī, “Nde sū avə yī otı wī? Odima lenyé otı wī mbəentə Baguma odi. **XIX** Onyina Baguma mbla a. Takə otı, tanə kənyo ūye kotsō liti, taye, tama fōvā ote nə otı akū, tasisi otı, mō bu aga mō ama.”

XX Onyole a bi ye kī, “Fōtsa Ətsanə, kito nə yī tibis̄ kame kī makəna nə tebla a flee akū.”

XXI Yesu dā ye kənaana nə ədə kamə, ade ebi ye kī, “Kite nō letsa moa. Naa kanaafila fōtsa a kī odeř a flee kanç, kakəa sika a kakpa ahiāfō, lōkəa aadani əkəna osikani nə ode. Ke liti a, ya kayaatomō yī!”

XXII Kī onyole a nu fōletsa kī a, emuna ane ade ədzakū mō ayələhō a, kitonəkī ena akū.

XXIII Yesu dā ye fōtsa bakələnə a etseña ade ebi be kī, “Fōana ɔsī paa fōkpa osikafō kī baawo nə Baguma legākanyakō a.”

XXIV Fōletsa kī dzuli ye fōtsa bakələnə a akū. Lemə Yesu buki ebi be kī, “Yī babi, Baguma legākanyakō a kame kawo deř ɔsī paa fōkpa asikafō. **XXV** Fōadā bōee fōkpa ɔrənkō mō kapu kī yaatsā ɔnəbō əke kame ene kəba kī osikani aawo nə Baguma legākanyakō a.”

XXVI Fōletsa kī a kəna fōtsa bakələnə a wāwā paa. Ade bəkavia akū kī, “Lōkəa owei koū aapuli ena nkpā kate?”

XXVII Yesu dā be kənanaana ade ele kī, “Batidziwa səkē mō fōlāapuli fōya, lemə nné mō Baguma, kitonəkī letsa nyə letsa adā bōee lekpa Baguma.”

XXVIII Ade Petro le kī, “Dā, bɔfɔnε lεtsa nyε lεtsa awε buyi bɔya butomεna nō.”

XXIX Yesu le kī, “Mabi mi ne ɔnɔkɔali kame kī odi nyε odi εfɔnε ye tɔtɔ eyi, ūye bawaɛnyole mɔ bawaɛtsole, ūye ɔma, ūye ɔlega, ūye ye babi, ūye fɔba eyi ne yī mɔ Kale Wī a sū ni, **XXX** yaana fɔtsa pii εba ne lɔkɔ kī kame. Yaana fɔla titi ɔha, bawaɛnyole mɔ bawaɛtsole, bama mɔ babi, mɔ fɔba, mɔ batı liti katomεna. Ade ne lɔkɔ kī laya kame a, yaana nkpa kī elá kawūna da a. **XXXI** Leme batı pii kī bεnyε batɔnyade a finyaa aakpa liti, ade batı batide finyaa aakena lɔtɔ banyanε.”

Yesu Le Kale Lelalede Ne Ye Wuda Akū.

XXXII Finyaa Yesu mɔ ye fɔtsa bakɔlεnε a yεle banaa Yerusalem. Yesu nyaa be lɔtɔ ade fɔkεna ye fɔtsa bakɔlεnε a saa a, batı a kī bitomɔ be ne liti a kavila. Yesu buki εvε ye fɔtsa bakɔlεnε ewua-nviā a εnamεna ɔɔwɛ̃ ade εkabi be lεtsa a kī laaya ne ye akū a. **XXXIII** Ebi be kī, “Mitse! Boanaa Yerusalem awā kī baakɔa Otidziwa Obi a bido ne basɔfɔnɔkɔɛ̃ mɔ mbla batsane a awε. Baakɔ ye kɔtɔ bekpa wuda lɔkɔa bekɔa ye bido ne bikī bεnyé Yudafɔ awε. **XXXIV** Baadi ye nsekuo, bitua tane biko ne ye akū, baabo ye mɔ mple ade baakɔ ye a, leme ne luwi lεlalede akū a, yaayidza edzi nkpa.”

Yakobo Mɔ Yohanes Wā Yesu Banɔkɔɛ̃ Fudzikɔ̄.

XXXV Ke liti a, Zebedeo babi kī bεnyε Yakobo mɔ Yohanes ya ne Yesu sεkɛ ade bibi ye kī, “Fɔtsa ɔtsane, bɔawε kī kena lεtsa a kī bɔavia nō a kakpa boe.”

XXXVI Yesu via be kĩ, "Litsa fɔanẽ?" **XXXVII** Bibi ye kĩ, "Ntẽ ɔne odzi ne nɔ legākpo akũ ne nɔ kukūkpale kame ni, bɔawẽ kĩ budzi ne nɔ ɔwẽ, boe kame ɔmɔa ne nɔ sɔmɔna, ɔmɔa leme ne nɔ sɛbã."

XXXVIII Yesu bi be kĩ, "Minyína letsã kĩ de milamena kavia a! Mite mido kĩ míapuli mimɔa lubo kamo kɔɔru a kĩ kene kĩ mmɔa? Íye míapuli mite mui kawɔla a kĩ maate a?"

XXXIX Bekpa mbuayẽ kĩ, "Bóapuli."

Yesu bi be kĩ, "Oo, míapuli mimɔa kɔɔru a kĩ maamɔa a, mɔ mui kawɔla amanie a kĩ maate a. **XL** Leme nlá osi kĩ mapau otí a kĩ ye aadzi ne yĩ sɔmɔna íye sɛbã. Baguma nyé otí a kĩ yaakɔa foe ekpa batí a kĩ emané foe eyí a."

XLI Kĩ fɔtsa bakɔlẽne ewua nkaε nu fɔletsa kĩ a, bɛna kalɔkpa ne Yakobo mo Yohanes akũ.

XLII Foesū Yesu ve be ɛkpɔta ebi be kĩ, "Minyina kĩ batí a kĩ babu kĩ bɛnya tɔnɔkɔẽ ne amamufɔ akũ a, deɪ kɔbẽ ne be akũ, ade banɔkɔẽ kĩ deɪ otumi ne be akũ a. **XLIII** Leme kɛtâne kĩ fɔana lɔmɔ ne mi kame. Ntẽ mi kame odi awé kĩ yanya ɔnɔkɔẽ ni, kene kĩ enya mi ɔsumunẽ. **XLIV** Ntẽ mi kame odi we kĩ yanya ɔnɔkɔẽ ni, kene kĩ enya be nkaε a ɔsumunẽ. **XLV** Kitonékĩ Otidziwa Obi a malo tâya kĩ bisum ye, mbom eya kĩ yasum batí ekɔa ye nkpā ɛkpa lɔkɔa ete batí pii nkpā."

Yesu Tsa Bartimeo ɔnekune a.

XLVI Ke lití a, Yesu mo ye fɔtsa bakɔlẽne a yawo Yeriko. Kĩ banae ne ɔmatɔ a kame a, batí kɔdabu baũ tomo be. Kĩ banaa ne osi a, bɛmɔ ɔnekune odi kĩ bave Bartimeo, Timeo obi kĩ edzi ne osi ɔowẽ yawã fɔtsa. **XLVII** Kĩ enu kĩ Yesu Nazaretni a

leyaatẽ a, edo fōwōla kabōa awē kī, “Yesu! Dawid obi! Mō yī kōnya!” **XLVIII** Bati pii wūni nē ye akū kī esua onukpē. Lēmē ebōa fōwōla kōoba εba kī, “Dawid obi! Mō yī kōnya!”

XLIX Yesu fō εdza ade εle kī, “Mivē ye mikpa yī.”

Foesū bēne ɔnekunē kī bibi ye kī, “Fō ɔwōle eka edzi nō! Yidza mō atse, yave nō.” **L** Awā naa εta ye atadiε wulaa eyi nē ɔcwē eyidza εdza, enaa Yesu sekē.

LI Yesu via ye kī, “Litsa awē kī nkēna nkpa nō?”

ɔnekunē a bi ye kī, “Fōtsa ɔtsanē, fō mbuki mmō fōkō!”

LII Ade Yesu bi ye kī, “Naa. Nō katēkado tsa nō.” Deedimōapē ye anē binya εmō fōkō, ade etomō Yesu nē osi a akū a.

XI

Yesu Wo Nē Yerusalem ɔmatō Kame Nde Legā Aye.

I Kī bifuañ Yerusalem a, bēkōa bawo Betfage mō Betania tematō a, bēyawo Kugua Futse ɔtō akū. Nē awā Yesu do ye fōtsa bakōlēnē nviā kī bēnya lōtō, **II** mō ɔledo kī, “Minaa akula a kī ewaa nē lōtō a kame. Nte miwo ye kame pē, miamō aflim obi kī bido ɔwē bēdzela kī odima tādzi tō nē ye akū. Miwūnya ye nē ɔwē kame mikōa miyamēna. **III** Nte odi via mi kī, ‘Nde sū miawūnya ye’ ni, mibi ye kī mi ɔlate sī ye, ade yaakōa ye εmēna mōatse a.”

IV Foesū bati a naa, ade bēnamō kī bido aflim obi ɔwē εdzē nē ɔblōnu akū nē kōla onyukpē. Ade kī bēkawūnya ye nē ɔwē kame a, **V** bati badi

kī bədza nε awā a via be kī, "Litsa miakəna nε awā? Litsa sū miawūnya aflim obi a?" **VI** Bekpa mbuayę ndε ayekī Yesu bi be a, ade batı a kpa be osi bənye ye a. **VII** Kī bəkəo ɔyaε a bəma Yesu a, bədzəle be tilima biko nε ye akū, ade Yesu de edzi nε ye akū a. **VIII** Bati pii dzələ be tilima biko nε osi akū, ade badi ləmə veli tənane mō təcta biko nε osi akū a. **IX** Bati a kī bənyaa lətə mō bikī bitoməna ye a do fəwəla kabəa kale kī,

"Hosiana! Mimu Baguma!

Baguma hila oti a kī yaya nε Əlate a dī akū!

X Baguma hila Boe Əlega Dawid legākanyakō a kī kaya a!

Hosiana deī nε ode flee flee!"

XI Kī Yesu wo Yerusalem a, εnaa Yudafō Asəli Kəla a kamə, ade eko anε ədā lətsa nyε lətsa etəməna a. Ləmə kī kade laməna kado sū ni, bəmə ye fətsa bakələne a ewua-nviā dzakū bənaa Betania.

Yesu Dumu Kutse Kudi Kī Kətawū Babi.

XII Kī kade nyina bimuniki bito Betania bay a, kələ kə Yesu.

XIII Emó kutse kudi kī kəawū babi kī bavə figi mō lugo, kətale mō təcta bebblebee nε koe akū. Foesū εnadā nte yaana babi badi nε koe akū. Ləmə kī ewo kutse a kayə a, εtámə babi badimanə, mboente təcta nənə tei, kitonekī kutse a kawū ləkə tāwo təcə. **XIV** Ade Yesu bi kutse a kī, "Odimanə ləláabuki εnya nō babi dadaada!" Ye fətsa bakələne a nu foe.

Yesu Bləməna Kəyaatə Banyanə Nε Baguma Asəli Kəla a Kamə.

XV Kĩ biwo Yerusalem a, Yesu naa Asɔli Kɔla a kame ade edo bati a kĩ bækanc fotsa, mɔ bikĩ bekaya fotsa a kablɔmɛna kanɛmɛna awɛ a. Edu sika babɛnɛ a tupunu ewula, ade edu bikĩ bidzi banɔ mblɔduma a lɛmɛ fukpo ewula a.

XVI Ade etákpa osi malo kĩ odima aboɛ letsama etsã kɔla kame etɛmɛna a. **XVII** Ke litɛ a, etsa bati a fotsa εle kĩ, "Bɛtsɛlɛ ne Katsɛlɛ Kpalewa a kame kĩ Baguma le kĩ,

'Baavɛ yĩ Asɔli Kɔla kĩ

kame katinya kame bati flee mpaɛ kabɔakɔ.'
Lɛmɛ midani koe mikɛna bayekpanɛ kabɛlakɔ!"

XVIII Basɔfɔnɔkɔɛ̄ mɔ mbla batsane a nu fɔletsa a kĩ Yesu le a, foesū bɛwɛ osi a kĩ baatsã bɛkɔ ye. Lɛmɛ bivila ye kitonekĩ ye fotsa katsa a nyenɛ bati kɔdabu a flee akũ.

XIX Kĩ kiwo olobe lɔkɔ a, Yesu mɔ ye fotsa bakɔlɛnɛ a ne ne ɔmatɔ a kame.

Yesu Tsa Fotsa Ne Mpaɛbɔ Mɔ Katekado Akũ.

XX Luwi leyade ɔnɔne tutuutu kĩ bɛtsɛ̄ ne osi banaa a, bɛmɔ kĩ kutse a kĩ kɔawū babi a ku kito lɔlɔ kɛnawo tunu akũ. **XXI** Petro te ane ne letsa kĩ leya a akũ, ade ebi Yesu kĩ, "Fotsa ɔtsane, dã! Kutse a kĩ odumu a ku!"

XXII Yesu bi be kĩ, "Mite Baguma mido.

XXIII Mabi mi ne ɔnɔkɔali kame kĩ odi nyɛ odi kĩ yaabi ɔtɔ kĩ kĩ εbɔle enaato ne mpo kame, mɔ etáte atsindze ne ɔwɔle kame mbom etɛ̄ edo kĩ letsɛ a kĩ εle a aaya ne foe kame ni, fɔaya lɔmɔ. **XXIV** Foesū mabi mi kĩ letsɛ nyɛ letsɛ kĩ míavia Baguma ne mpaɛbɔ kame ni, mite mido kĩ mina foe, ade Baguma aakpa mi foe a. **XXV** Ade nte midzɛ̄ miabɔa mpaɛ mɔ mimó kĩ oti odi fum

mi ni, mikoa mite ye ayekĩ mi ɔlega ne ode a leme aakoa mi tøkpa ete mi. **XXVI** Leme ntë mitákoa bati tøkpa mite be, mi ɔlega ne ode a leme léláakoa mi tøkpa a ete mi!"

Bati Via Yesu Ye Kɔbɛ̄ Katokɔ̄.

XXVII Ade Yesu mɔ̄ ye fɔ̄tsa bakɔ̄lēnɛ a buki bənaa Yerusalem a. Kĩ Yesu ne etsɛ̄ yamini ne Asɔli Kɔla kamɛ a, basɔfɔ̄nɔkɔ̄ɛ̄, mbla batsanɛ a mɔ̄ ɔmato banɔ̄kɔ̄ɛ̄ badi ya ne Yesu sekɛ̄, **XXVIII** ade bivia ye kĩ, "Kɔbɛ̄ ɔdabe ɔneɛ̄ akɛna fɔ̄tsa kii? Owei lækpa nɔ̄ osi kĩ kena fɔ̄tsa kii?"

XXIX Yesu kpa be mbuaye kĩ, "Maanya lɔ̄tɔ̄ nvia mi kale mɔ̄apɛ̄. Nte mikpa ke mbuaye ni, maabi mi kɔbɛ̄ a odu kĩ nnɛɛ makɛna fɔ̄tsa kii. **XXX** Mibi yĩ Yohanes bati mui kawɔ̄la a ni, Baguma sekɛ̄ futo mbɔ̄ɛɛ kĩ batidziwa sekɛ̄ futo? Mikpa yĩ mbuaye."

XXXI Biyi fukii kavelɛ ne be kamɛ awe ade belɛ kĩ, "Litsa bóale? Nte bɔ̄le kĩ kɔbɛ̄ a to Baguma sekɛ̄ ni, yaavia boe kĩ, 'Kekɔ̄ litsa sū mitátɛ Yohanes mido?' **XXXII** Mbɔ̄ɛɛ bóale kĩ futo batidziwa sekɛ̄?" Leme bavila bati kɔdabu a, kitonɛkĩ odi nyɛ odi abu Yohanes kĩ enye Baguma onukpɛ̄ ɔnyenɛ.

XXXIII Foesũ bækpa Yesu mbuaye kĩ, "Bunyína."

Ade Yesu bi be kĩ, "Yĩ malo nláabi mi awã kĩ kɔbɛ̄ a to nnɛɛ makɛna fɔ̄tsa kii!"

XII

*Yesu Bɔ̄a Legbā Ne Waī Kɔba Akū
Badāmenanɛ Akū.*

I Ke liti a, Yesu tsa be fɔ̄tsa ne fɔ̄gbā kamɛ ele kĩ, "Onyole odi ne waī futse kɔba, edzi kɔbā esinya

koe. Enye lēke ne kōba a kayite, awā kī yaana kutse babi a ekrota, ekakā mui a kako. Ade eke kōla gei kudi, ayekī koe akū ɔdāmēnane a aadzi ekadā kōba a akū. Ekōa kōba a edo ne apaafō awē kī bēkaadā koe akū, ade ɛdzakū enaa osi akū a. **II** Kī lēkō wo otō kī baana babi a, onyole a do ye ɔsumunē ne be sekē kī enaa te kanyakō ema ye. **III** Lemē ye apaafō a pi fōtō ɔnyanē a bibo ye ade bēblōmo ye mō awē pupulidza a. **IV** Onyole kī buki edo fōtō ɔnyanē bēbā. Kī enaa a, apaafō a bo ye, bipila ye ne lōlō, bido ye kōnyōā lemē. **V** Kōba ɔlate a buki edo fōtō ɔnyanē bēbā, adeke bēkō ye a. Ade aye bēkena babēbā pii a. Bibo badi, bēkō babēbā lemē.

VI “Oti kī ete kī yaado nyē ye mōawē obi kī yaátunō kale. Ne kawūna kame a, edo ye obi a kī yawē kale paa a, elē kī, ‘Mate kado kī baakpa yī obi kī kō obu.’

VII “Lemē kōba akū badāmēnane kī bi be akū kī, ‘Ade adzapadiē ɔnyanē a ne awī a. Miya bōkō ye ayekī ye adzapadiē a aakena boe ade!’ **VIII** Foesū, bipi obi a bēkō ye, bēta bimuni ne waī kōbā a litī.”

IX Ne awā a, Yesu via batī a kī, “Litsa waī kōba ɔlate a aakena? Yaaya εyaako apaafō a ekōa waī kōba a edo ne batī bēbā awē. **X** Mbōee mitákā ne Katselē Kpalewa a kame kī,

‘De a kī fōla bakenē sī a,
ade de lēyadani kōla okonto akū de a.

XI Baguma lēkēna fōtsa kī,
ade fōnyē awāwā fōtsa ne boe anē a! ”

XII Yudafō banōkōē a wē kī bapi Yesu, kitonekī bēmō kī εbōa legbā a etia be, lēmē bivila bati kōdabu a, foesū bēfōne ye ade bēdzakū a.

Bivia Yesu ጽጋለ ክተ አኅ ፎልፍታ.

XIII Ke liti a, bido Farisifō badi mō bikī bitomēna Herodes a kī bēnaa Yesu sekē, bēnaanaī ye nē tedake kame mō fōlētsa kavia bēkōa bipi ye.

XIV Kī bēya nē ye sekē a, bibi ye kī, “Fōtsa ጽtsanē, bunyina kī ale የnōkōali daa, ade የtsēla lētsa a kī bati akōna nē nō akū a. Aādā oti anē, mbom atsa Baguma akū የnōkōali osi a. Bi boe nte boe Mbla kpa osi kī bute ጽጋለ bēkpa Roma Legānōkōē. Bute mboee kī bōtate?”

XV Lēmē Yesu mō be tedake a, foesū evia be kī, “Nde sū miawē kī miaso yī midā? Mikōa sika a miyamēna ndā!” **XVI** Bēkōa sōmōa bēma ye, ade evia be kī, “Owei lōlō mō dī teī nē se akū?”

Awā naa bēkpa mbuaye kī, “Roma Legānōkōē Kaisare.”

XVII Ade Yesu bi be kī, “Kekō mikōa lētsa kī lēnyē Kaisare lide a mikpa ye, ade lētsa kī lēnyē Baguma lide a lēmē ni, mikōa mikpa Baguma.”

Fukī fō akū nyēne be nē Yesu akū.

Fōlētsa Kavia Ne Kayidza Kato Kanōkpa Akū.

XVIII Ade Zadukifō kī bale kī bati kayidza kato kanōkpa lēlāa a kame badi ya nē Yesu sekē, bēyavia ye kī, **XIX** “Fōtsa ጽtsanē, Mose tsele mbla kī eyi εkpa boe kī nte onyole odi ku εfōne የtsō kī bēmō ye bētāma ni, የwaēnyole εkōā okunawa a, lōkōa bēma babi bēkpa የtōnyade a. **XX** Fōya kī bawaē evūkōnō badi dzi nkpā. የnōkōēde a kōā የtsō ade eku a, kī bētāma obi odima. **XXI** Ade

ɔyade a kɔã otsole a, ade ye malo eku, kĩ bɛtáma obi odima. ɔwaẽ ɔlalede a lɛmɛ kɔã otsole a, ade ye malo εyaku kĩ bɛtáma obi odima. **XXII** Ade aye a be evũkɔnɔ a kɔã otsole a, lɛmɛ be flee a biku kĩ bɛmɔ otsole a bɛtáma babi. Nε foe kawũna a otsole a lɛmɛ yaku. **XXIII** Nε kayidza kadzi nkpā kamɛ mɔ nte biyidza a ni, be kamɛ ɔwɔdabe ɔtsɔ̄ otsole a aanya? Be evũkɔnɔ a flee bɛkɔã ye tɔ̄?”

XXIV Yesu kpa be mbuayε kĩ, “Mikεna mfumsu, kitonekĩ minyína Katsεle Kpalewa a fɔletsa ūye Baguma kɔbɛ a. **XXV** Nte banɔkpa yidza bidzi nkpā ni, baana nde ode fɔtɔ banyanε ade bɛláakɔã batsɔ̄ a ūye bidzi fɔnyɔ̄ a. **XXVI** Lɛmɛ ne banɔkpa kayidza akũ ni, mitákã ne Mose ovoli a kamɛ fɔletsa a kĩ Baguma le ne kutse a kĩ kɔkatɛ a akũ? Baguma bi Mose kĩ, ‘Yī nyε Abraham Baguma, Isak Baguma mɔ Yakob Baguma.’ **XXVII** Fukii atsa kĩ εnyε batı kĩ bidzi nkpā Baguma, nné banɔkpa Baguma yanε. Mikεna mfumsu paa!”

Mbla Wɔdabe Nyε Atɔnyade Flefle?

XXVIII Ade Yudani mbla ɔtsanε odi kĩ εna ne awã a, nu fɔletsa kamɛ kasa a. ɔmɔ kĩ Yesu kpa Zadukifɔ a mbuayε wĩ, foesū efuā Yesu evia ye kĩ, “Mbla wɔdabe nyaa Baguma tɛbla a flee lɔtɔ?”

XXIX Yesu kpa ye mbuayε kĩ, “Bɛtsεle mbla a kĩ εbɛ a bɛtsa kĩ, ‘Israelfɔ, mitse! ɔlate a nyε boe Baguma, ade ye odi lɛmɛ deĩ a. **XXX** Foesū awε ɔlate, nɔ Baguma a, mɔ nɔ ɔwɔle flee, mɔ nɔ ɔkla flee, mɔ nɔ adzuni flee mɔ nɔ kɔbɛ flee.’ **XXXI** Ade mbla s̄iwa ayade nyε kĩ, ‘Wε nɔ ɔkɔba

kale nde ayekī awε nō akū a.’ Mbla adima buki εbέ tεbla kī.”

XXXII Adeke mbla ḷtsane a kpa mbuaye kī, “Fotsa ḷtsane, ɔle foe kale wī. ḷnokjali fāne nde ayekī ɔle kī ḷlate a odi nyε Baguma, ade Baguma adima buki eláa keba ye odi a. **XXXIII** Foesū kene kī oti εwε Baguma kale mō ye ɔwɔle flee, ye adzuni flee mō ye kōbē flee. Ade kene kī εwε ye ɔkɔba kale nde ayekī yawε ye akū kale a. Fōnenē kī oti εkena nε tεbla nviā kī akū keba kī yaabɔa bayas mō afɔlie bεbā εkpa Baguma.”

XXXIV Kī Yesu mō kī onyole a kpa ye mbuaye nε nyansā kamε a ni, ebi ye kī, “Mimō Baguma legākanyakō a kayite lelā lugo.” Nε fukī liti a, odimanɔ tápuli edo ɔwɔle evia Yesu kale kadima.

Fōletsa Kavia Ne Oti a Kī Enye Kristo a Akū.

XXXV Kī Yesu katsa fōtsa nε Asɔli Kōla a kamε a, evia be kale kī, “Nde fōla sū mbla batsane a aapuli bele kī Kristo a aanya Legā Dawid kasinu obi? **XXXVI** Hūhū Kpalewa a lefō Dawid le eyi kī, ‘Baguma bi yī ḷlate kī,

“Kena akū kadzi nε yī sɔmɔna nε awī,
kenawo kī maakɔa
nō bakesīnε ndo nε nō abɔa kayɔ.” ’

XXXVII Kī Legā Dawid moawε ve ye kī ḷlate a ni, nde fōapuli fōya kī Kristo a aanya Dawid kasinu obi?”

Bati kōdabu baū dza nε awā bεkatse Yesu fōletsa a mō kawɔle.

Yesu De Bati Ne Mbla Batsane a Akū.

XXXVIII Kī Yesu katsa batī a fōtsa a ebi be kī, “Midā kadā wī nε Yudafɔ mbla batsane a akū.

Bado tətadię wulaa katsă kawę kī bati bęwōna be ne obu kamę ne koyaatō. [XXXIX](#) Bawę banękōę fudzikō kadzi ne be fotsenakō mō obu fudzikō kadzi ne kanyakō. [XL](#) Basisi bakunawa kate be tōtō ne be awe. Babča mpaes gelelele kakča kapia be akū. Be sōtō kavélé aana ɔsī seba bati bębā fude.”

Okunawa Ohiāni Odi Te ḥgōle.

[XLI](#) Ade Yesu nadzi ne Asoli Kōla a kamę efuā ḥgōle kate adakā a, ękadā ayekī bati lamō sika kata kado a. Asikafō pii ta sika baū baū bido ne ye kamę. [XLII](#) Adeke okunawa ohiāni odi leme ya ade ękōa kaple nviā edo ne adakā a kamę a.

[XLIII](#) Ne awā a Yesu ve ye fotsa bakōlenę a ękpōta ebi be kī, “Onękōali mabi mi kī okunawa ohiāni kī lętsa a kī edo ne ḥgōle adakā kamę a pōne fōbē bati a flee fude. [XLIV](#) Kitonekī bati bębā a kōa akū kana fotsa a kī fute a fudi bęyate ḥgōle, leme otsole ohiāni kosokoso kī kō, lętsa kī edeī a flee ękōa ete. Ękōa lętsa a kī de akū yaadzi nkpā a eyate ḥgōle.”

XIII

Yesu Le Yerusalem Asoli Kōla a Kabubuli Akū Fęletsa.

I Kī Yesu ne eto Asoli Kōla kamę yanaa a, ye fotsa bakōlenę a kamę ɔmča bi ye kī, “Fotsa ɔtsanę, dā fōla mō kale mō boe kpale kī!”

II Yesu bi ye kī, “Amō fōla kpale kpale kī. Belátina de a kamę lidima ne lōkōba akū kī beláadu biwula! Baatinya de lidi nyę lidi bi-wula.”

Lubokamę Mō Bati Liti Katomęna.

III Kī Yesu ne edzi ne Kugua Futse Ətə a akū, ətsəlamə Asəli Kəla a, Petro, mə Yakobo, mə Yohanes mə Andrea ya ne ye səkə bəyavia ye pətəs kī, **IV** “Boe Əlate, ləkə wədabe fukii aaya ne foe kamə? Bi boe fətsa a kī fóaya fəkəa fətsa kī ləkə a wo ətə kī fətsa kī flee fəya ne foe kamə.”

V Ade Yesu bi be kī, “Midā kadā wī, ade mitafō odima leke mi a. **VI** Bati pii aaya ne yī dī akū bibi mi kī, ‘Yī nyə Kristo a!’ ade baake bati pii a. **VII** Əwəle etabəle mi nte minu kawükano nkā ne mi əwē ūye kawükano akū fəletsa mə lugo. Kəne kī fətsa kī bame odu fəya ne foe kamə, ləmə fəátsa kī katinya kamə kawūna a wo ətə. **VIII** Əmaī mə əmaī aano akū. Ləgākanyakō aayidza ne legākanyakō akū. Tite aakuna ne fəkə kuməkumə, ade kəle aaya a. Ləmə fukii flee la nde səmə kəpi kayəkayi lubo kamə a aye.

IX “Kəne kī mi məawə a miəna ne kənətə kamə. Baapili mi ləkəa bəkəa mi bənaməna fəletsa kadzəkō. Baabo mi ne fətsənakō. Baafō midza ne fəgā mə əmaī banəkəē ane ne yī sū, ləkəa mibi be Kale Wī a. **X** Ləmə fəmo katinya kawūna a aaya ni, kəne kī bənya lətə bide letsā ne Kale wī a akū bəkpa fude fude a flee. **XI** Nte bipi mi bəkəa mi bənaməna fəletsa kadzəkō ni, mitanya lətə mibo akū ne letsa a kī míale a akū. Nte ləkə a wo ətə ni, mile letsa nyə letsa kī baakpa mi kī mile a. Kitonekī fəletsa a kī míale a ləláanya mi fude, mbom fóato Hühü Kpaləwa a səkə.

XII “Bati aakəa be məawə bawaə̄ bəkpa kī bəkə, ade bələga ləmə aakəna foe məapə a ne bəbi akū. Bəbi aayidza bədza ne be baməne akū, bəfō bəkə be. **XIII** Odi nyə odi aakesi mi ne yī sū. Ləmə

odi nyε odi kī yaadza pintii kenaawo ye nkpā kawūna ni, Baguma aakpa ye nkpā.”

Yesu Tsa Ayekī Bikī Bitomō Ye a Aamō Lubo Mo Liti Katomena.

XIV Yesu buki ele kī, “Nte mimó fukesītsa mō libe kī fɔakɔ̄ ɔmaī kī fɔdzē ne awā kī ketāne kī fɔna a ni, ovoli ɔkāne a enu foe kayɔ̄ kanu wī, lɔkɔ̄a bati a kī bideī ne Yudea a bilo bennaa tɔtɔ̄ akū. **XV** Oti kī edzi ne ye kɔla letsā a, etaduma εya ne tite kī yaabɔ̄s litsedi etomena ye kɔla kame εkpa ye akū. **XVI** Oti kī edeī ne ye kɔba kame etamuniki εnnaa kɔla kī yanaabɔ̄s ye lima. **XVII** Bɔbɔ̄s makpa batsole a kī bɛtsemɔ̄ fɔma mō bikī bennεs babi kī bamεmε ne lɔkɔ̄ a na kame. **XVIII** Mibɔ̄a mpaes mikpa Baguma kī fɔtsa kī fɔtaya ne osili lɔkɔ̄! **XIX** Kitonékī lubo kamɔ̄ a kī laaya ne lɔkɔ̄ a na kame aana ɔsī leba lidi nyε lidi kī leya tō ne katinya kame, kito ne kayɔ̄kayi kī Baguma boa katinya a keyawo finyaa. Adeke lubo kamɔ̄ kī odu lɛlāabuki leya dadaada a. **XX** Lemε ɔlate a tinya lubo kamɔ̄ fuwi a akū. Nte ne aye ni, kufε odima lɛlāana nkpā. Lemε ne ye bati a kī εpau a sū ni, etinya fuwi a akū.

XXI “Foesū nte odi bi mi kī, ‘Dā! Kristo a deī ne awī,’ iye ‘Edeī ne akī,’ mitate ye mido! **XXII** Kitonékī fɔvā Kristo amε, mō fɔvā Baguma onukpē banyεnε aane. Baakεna awāwā fɔtsa mō nsentseleni pii kī nte baapuli ni, baakɔ̄a bεkε bati a kī Baguma pau a malo. **XXIII** Mi kō midā kadā wī! Mbi mi letsā nyε letsā ūnyamena lɔtɔ̄ fɔmɔ̄ lɔkɔ̄ a aawo ɔtɔ̄.”

Otidziwa Obi a Kaya.

XXIV Yesu le εnamεna lōtō kī, “Nε fuwi a kī fóaya ne lubo kamō fuwi liti a,
‘suwa aadī sekεna tūū,
odetō lεmε lεlāabuki εvεle.

XXV Fusibii aato ode fōtō,
ade odetō kamε kōbē a kī kupini ode a
aakuna akū.’

XXVI “Ke liti a, baamō Otidziwa Obi a, kī εnε
yaya ne liflututu kamε mō kōbē mō kukūkpale
baū.

XXVII Adeke yaado ode fōtō banyane a
kī bεnaakpōta bati a kī εpau eyi a, bitomena
katinya kamε tukonto εna a kamε kito tite
kakpulakō kεnaawo ode kakpulakō.

Fōtsa Kakōle Nε Kutse Kī Kōawū Babi a Akū.

XXVIII “Mikōle fōtsa ne kutse kī kōawū babi
a akū. Ntε fōya kī mimō kī kutse a na nε
tenane kōnye tōtā vōē ni, minyi kī ovio lōkō
fuā.

XXIX Ade aye ntε mimō kī fōtsa a kī do kaya
awe pε, minyi kī lōkō a fuā, ade liti liwo onyukpε
malo a.

XXX Onokjali a mabi mi kī mi letsā babi a
flee lεlāaku fōmō fōtsa kī flee aaya ne foe kamε.

XXXI Tite mō ode flee aayatē, lεmε yī kale a kō
lεlāatē da.

XXXII “Lεmε luwi a ūye ɔdōū a, odima linyína
de. Ode fōtō banyane a mō Baguma Obi mōawε
a malo linyína, mbōente ɔlega a odi keī nyina.

XXXIII Midā kadā wī mina ne kukūmanε kamε,
kitonekī minyína luwi a kī de akū lōkō a aawo
ɔtō.

XXXIV Fōana ndε ayekī onyole odi naa osi
akū, ade εfōne ye tōtō eyi ye basumune a. Ekpa
odi nyε odi ye kōbē mō adzuma kī εkεna. Ke
lit a, esi onyukpε ɔdāmenanε a mbla kī εna ne
kukūmanε kamε.

XXXV “Nε foesū mina nε kukūmane kamε, kitonekī minyīna lōkō a kī tōtō əlate a aaya. Fōapuli fonya olobe lōkō īye lenyε kayite īye odenyinawi īye ənōne. **XXXVI** Ntε eyafuta mi ni, etayaamō mi kī miwaa tida. **XXXVII** Letsa a kī mabi mi a, ade foe mɔ̄ape a mabi bati flee kī mina nε kukūmane kamε.”

XIV

Yudafč Basɔfɔnɔkɔč Napi Adzuni Nε Yesu Kakɔ Akū.

I Kite fuwi nviā kī Yudafč aanya Wuda Katč Luwi, kī bate ane nε be kadzakū nε Egipte akū a, mɔ Abodoo Kī Etáyila Luwi. Basɔfɔnɔkɔč a mɔ mbla batsanε kawε osi a kī baatsā nε kabela kamε bipi Yesu bækō ye. **II** Bele kī, “Ketáne kī bokēna foe nε fuwi kanya a kamε, kitonekī bati aado ətutū nε əmaī a kamε.”

Otsole Odi Tselā Yesu Kugua Nε Betania.

III Yesu na nε Betania əmatō kamε nε Simon kī əsɔ tō fɔ̄sɔ ngbā a awā. Kī Yesu dzi əkanya a, otsole odi kī ənεtumpā kī eyi mɔ kugua mɔ əlē kī kōte kɔya paa a wo nε kōla a kamε. Otsole a binya tumpā a ade etsokui kugua a flee eko nε Yesu lɔ̄lɔ kamε a.

IV Ade bati a kī bədzē nε awā a badi na kalɔkpa bele kī, “Litsa sū yabula kugua mɔ kɔya kī kade? **V** Baapuli bənō kugua mɔ əlē kī fɔ̄ba sika ovoe fɔ̄bɔ əha elale, lōkɔa bækɔa se bækpa ahiāfō.” Nε foe sū, bækā ye ane mɔ əsī.

VI Leme Yesu le kī, “Mifɔnε ye awε. Litsa sū miaha ye? Əkēna letsa wī əkpa yī. **VII** Ahiāfō aana nε mi kamε daa, ade mīapuli mibumēna

be lōkō kī miawē a. Yī kō nláana nē mi sekē daa. **VIII** Otsole a kena lētsa kī yaapuli. Enya lōtō etsela yī sukena kugua kī yamanē yī eyi ekpa yī kabilia. **IX** Mabi mi nē ɔnɔkɔali kame kī kakō nyē kakō kī baade Kale Wī a lētsā nē katinya kame flee ni, baale kōdzelā nē lētsa kī otsole kū kena a akū bekōa bite ye anē.”

Yuda Tunɔ Kī Yaanyē Yesu Ekpa.

X Ke liti a, Yuda Iskariot kī enye fōtō banyanē ewua-nviā a kame ɔmɔa naa Yudafō basɔfōnɔkɔē a sekē kī yaanyē Yesu ekpa be. **XI** Kawɔle de be nē fōlētsa a akū, ade be malo bike otse kī baakpa ye sika a. Foesū Yuda kawē osi a kī yaatsā enye ye ekpa be.

Yesu Nya Wuda Katē Funitsā Mɔ Ye Fōtsa Bakɔlēne a.

XII Nē Abodoo Kī Etáyila Kanya Luwi lētonyade a kī bakō Wuda Katē Kavelibi a akū a, Yesu fōtsa bakɔlēne a via ye kī, “Ndia awē kī bōlōla bōkpa nō luwi a funitsā kanya?”

XIII Ade Yesu do be kame batī nviā, mō ɔledo kī, “Minaa ɔmatō a kame, oti odi kī enɔnē kugumi aatselamō mi. Mitomo ye miwo nē tōtō a kī te kame yaawo a, **XIV** lōkōa mibi tōtō ɔlate a kī, ‘Fōtsa ɔtsanē a bo, “Ndia banɔvɔē kōla a kī bōmō yī fōtsa bakɔlēne a aanya Wuda Katē funitsā a dei?” ’ **XV** Ade yaatsa mi abansulu kōla bañ awā kī bēhehe biyi kōkōe. Milōla awā mikpa boe funitsā a kanya.”

XVI Fōtsa bakɔlēne a dzakū bēnaa ɔmatō a kame, ade bēnamō fōtsa flee ndē ayekī Yesu bi be a. Ade bētō Wuda Katē funitsā a nē awā a.

XVII Kī olobe wo ɔtɔ a, Yesu mɔ ye fɔtsa bakɔlɛnɛ ewua-nviā ya ne awā. **XVIII** Ade kī bidzi banya a Yesu le kī, “Mabi mi ne ɔnɔkɔali kamɛ kī mi kamɛ ɔmɔa, kī bɔmɔ ye budzi bɔanya aanyɛ yī ekpa.”

XIX Fɔletsa kī ha be, ade bekavia ye ɔmɔa ɔmɔa kī, “Yī manɛ mbɔeε?”

XX Yesu kpa mbuaye kī, “ɛnyɛ mi ewua-nviā a kamɛ ɔmɔa, oti a kī ye awɛ deī ne ssɔdaɛs kamɛ mɔ yī a. **XXI** Otidziwa Obi a anaaku ndɛ ayekī Katsɛle Kpalɛwa a le ne ye akū a. Lɛmɛ bɔbɔɛ makpa oti a kī yaanyɛ Otidziwa Obi a ekpa a. Ntɛ betama oti a na ni, kufɛ fɔnɛnɛ fɔkpa ye.”

Boe ɔlate a Olobe Funitsā Kanya.

XXII Ade kī bekanya a, Yesu bɔɛ abodoo, ɛnyɛ Baguma kɔlɛ ne ye akū, ade ebuli ye ekpa ye fɔtsa bakɔlɛnɛ a, εlɛ kī, “Mite minya, ade yī sukɛna a.”

XXIII Ke liti a, εbɔɛ kɔɔpu mɔ waĩ, ɛnyɛ Baguma kɔlɛ, εkɔa ekpa be flee bɛkate kamɔa.

XXIV Ade Yesu bi be kī, “Ade fukī nyɛ yī apam babɔane a kī biwula ne batı pii lɔlɔ a. **XXV** ɔnɔkoali a mabi mi kī nláabuki mmɔa waĩ adima kenaawo luwi a kī maamɔa waĩ vɔɛnɛ ne Baguma legãkanyakɔ a.”

XXVI Ke liti a, besā tɔnɔ bimu Baguma, ade bɛnɛ benaa Kugua Futse ɔtɔ a akū a.

Yesu Le Eyi Kī Petro Aasī Kī Enyína Ye.

XXVII Yesu bi be kī, “Mi a flee míalo mifɔnɛ yī, kitonɛkī bɛlɛ ne Katsɛle Kpalɛwa a kamɛ kī, ‘Maakɔ baveli akū ɔdãmɛnɛnɛ a, ade ye baveli a flee aapansam a.’

XXVIII Leme nté bədzəla yī ndzi nkpā ni, maanya mi lōtō ne Galilea.”

XXIX Ade Petro bi ye kī, “Yī kō, nláalo nfōne no da, nté be nkaes a flee lo malo!”

XXX Yesu bi Petro kī, “Mabi nō ne ɔnōkōali kamē kī fōmō ɔkōkō aabe titi nviā lenye kī ni, aale titi elale kī onyína yī.”

XXXI Leme Petro buki ebi ye mō ɔsī kī, “Ntē kēnē kī bōmō no buku malo ni, nláale kī īnyína nō!” Fōtsa bakōlēnē a flee le kale mōapē a.

Yesu Bōa Mpaes Ne Getsemane.

XXXII Beyawo kakō kadi kī bavé Getsemane, ade Yesu bi ye fōtsa bakōlēnē a kī, “Midzi ne awī lōkōa nnaabōa mpaes.” **XXXIII** Ade ɛkpā Petro, Yakobo mō Yohanes ebūmō ye akū a. Kalōe mō libe wo ne ye kamē, ɛkatila bliblibli, **XXXIV** ade ɛdani ebi be kī, “Ayōlōhō te yī ɔwōle kamē paa nde maku. Midzi ne awī, mikaadā fōkō.”

XXXV Kī enaa lōtō sukuloo a, ɛka ɛtsa ne tite ɛbōa mpaes kī, “Ntē fōadā bōeε ni, lubo kamō lōkō kī lētē ne yī akū.” **XXXVI** Ade ɛlē kī, “Nda, yī ɔlēga, apuli kakēna lētsa nyē lētsa. Nyē lubo kamō kōcōpū kī ne yī akū. Leme nné lētsa a kī mawē, mbom lētsa a kī nō awē.”

XXXVII Ke liti a, emuniki ɛyamō ye fōtsa bakōlēnē elale a kī bēwa tida. Ebi Simon Petro kī, “Simon, tida ɔwaa? ɔtāpuli odzi ɔdā fōkō dōūhuile mōapē malo?” **XXXVIII** Ade ebi be kī, “Mina ne kukūmane kamē lōkōa mikaabōa mpaes ayekī miláawo ne sōhuiε kamē. Hūhū a awē lemē sukēna a kō lēlā kōbē.”

XXXIX Yesu buki emuniki ɛnabōa mpaes ele fōlētsa mōapē a. **XL** Ebuki emuniki enaa ye fōtsa

bakolene a sek  snamo k  bewa tida. Bet puli bibinya ane, tida de  ne be ane ade bet nyi letsa k  bale benye be ak  onukp  a.

XLI K  ebuki emuniki eya lelalede a, evia be k , "Tida mibuki miwaa miaw ya? F le!  do  a wo  t ! Mid , b k a Otidziwa Obi a, bado ne t kpa bak nane aw . **XLII** Miyidza mif  b naa. Mid  oti a k  yaany  y  ekpa a fu ."

Bipi Yesu.

XLIII Yesu buki elamo k dzela f mo Yuda k  enye be ewua-nvi  a kam  om a yane eta. Bati k dab  a k  bas f n k  m  mbla batsan  m  om at  ban k  ny  bibu a tomo ye, ade ben ne f pame glele glele m  titse fuk  a.

XLIV Oti a k  enye ye ekpa a kpa be nsentseleni eyi k , "Oti a k  m iam  k  ndz m  ye onukp  a ni, ade ye ne aw  a. Mipi ye mik  minam na, l k a mi ane ena ne ye ak ." **XLV** K  Yuda sila ewo aw  a, enaa Yesu sek  eve ye k , "F tsa  tsan !" ade edz m  ye onukp  a. **XLVI** Foes  bipi Yesu, ade bipini ye k oba a. **XLVII** Leme bat  a k  b dz  ne aw  kam  om a v le ye k p  enye eb a  s f n k  Flee a  sumun  s t  emuni.

XLVIII Ade Yesu bi be k , "Fus  k  miale ap  m  titse fuk  miya k  miaayapi y  nd  t kpa  kenan  man ? **XLIX** Luwi daa mana ne mi sek  ne Asoli K la a kam , kats  f tsa, leme mit pi y . Leme k ne k  Kats le Kp lew  f letsa a f ya ne foe kam ." **L** Ade ke ye f tsa bak l ne a flee lo bef ne ye a.

LI Ne l k  a kam  a, opopobi odi k  esua aklala lima odi ak  tomena Yesu. Bati a w  k  b pi ye,

LII ləməs εwələc ye lima edo be nə awə, ade elo mə ɔdzəc a.

Yesu Dza Ne Yudafə Əmaī Fəletsa Badzənə Anə.

LIII Ade bəkpā Yesu bənamena Yudafə Əsəfənəkəcək Flee a tətə kamə, awā kī basəfənəkəcək, əmatə banəkəcək mə Yudafə mbla batsanə a kpəta a. LIV Petro toməna nə liti flee, eyawo nə Əsəfənəkəcək Flee a ləwabe. Ekəna akū edzi nə basumunə a əwəc bəkawa fi.

LV Yudafə basəfənəkəcək mə fəletsa badzənə a kī bidzi nə awā wə fəletsa kī batsua bite nə Yesu akū bekəcək aye wuda kətə, ləmə betána fudima nə ye akū. LXI Adansifə pii yama fəvəc bite nə ye akū, ləmə be adansie kadi táketi mə akū.

LVII Ade bati badi yidza bədza bəma fəvəc kī, LVIII “Bunu kī elə kī, ‘Maabubuli Asəli Kəla kī kī bike mə awə a, ade nə fuwi elələc liti ni, maake kəbəbəcək nné awə bekəcək bike.’” LIX Ləmə bati kī adansie malo táketi mə akū.

LB Əsəfənəkəcək Flee a yidza edza nə bati a flee anə, ade evia Yesu kī, “Oláanyə onukpəc nə fəletsa a kī bəlaməc kale katia nə a?” LXI Ləmə Yesu sua onukpəc etáləc kadima.

Əsəfənəkəcək a buki evia ye kī, “Nə nyə Kristo, Nhila Əlate a Obi a?”

LXII Yesu bi ye kī, “Ye manə, ade miamə Otidziwa Obi a kī edzi nə Baguma Kpale a səməna, ade yaato ode eya nə luflututu kamə a!”

LXIII Nə awā a, Əsəfənəkəcək Flee a bəc ye atadie kamə nə kaləkpa kamə elə kī, “Bətábuki busi ədansini odima! LXIV Minu ye mbusuo fəletsa a. Litsa nyə mi adzuni?”

Adeke be flee bitunɔ yɔ kĩ eku kɔtɔ ade εfeta ekpa wuda a. [LXV](#) Be kame badi yi kayɔ mɔ tanɛ katua kako nε Yesu akũ, badi sua ye anε, bækake ye fukpeni kavia ye kĩ, “Bi boe owula kĩ εbɔa nɔ!” Ade badãmɛnane a kpã Yesu bεbalebale ye awε nε tɔlɔtɔ a.

Petro Sĩ Kĩ Enyína Yesu.

[LXVI](#) Kĩ Petro buki edzi nε lɔwabe a, abawa adi nε ɔsɔfɔnɔkɔɛ̄ Flee a tɔtɔ kame a ya nε awã. [LXVII](#) Kĩ εmɔ Petro kĩ edzi yawa fi a, εbɛ̄ anε εdã ye ade ebi ye kĩ, “Nɔ malo otomɛna Yesu Nazaretni a!”

[LXVIII](#) Ade Petro sĩ εlε kĩ, “Ínyína lɛtsama, ade maánu lɛtsa a kĩ ale a malo a!” Ade εnε εnaa onyukpɛ̄ a. Mɔ ye awã kawo pε mɔ ɔkɔkɔ nyε onukpɛ̄.

[LXIX](#) Abawa a buki εmɔ ye nε awã, ade edo batì a kĩ bɛdzɛ̄ nε awã kabi awε kĩ, “Enye be kame ɔmɔa!” [LXX](#) Leme Petro buki es̄i.

Owi tábuna mɔ bikĩ bɛdzɛ̄ nε awã bi ye kĩ, “Oláapuli osi kĩ ɔnyé be kame ɔmɔa, kitonɛkĩ nɔ malo Galileani anε.”

[LXXI](#) Ade Petro do kadum mɔ katani awε kĩ, “Ntani kĩ ɔnɔkɔali male, Baguma εvεlε yĩ sɔtɔ ntɛ fɔvã mama. Ínyína oti a kĩ ye fɔletsa milamɛna kale a.”

[LXXII](#) Deedimɔape ɔkɔkɔ be lεyade, ade Petro te anε nε kale a kĩ Yesu bi ye a akũ kĩ, “Fɔmɔ ɔkɔkɔ aabe titi nviã ni, aale titi εlale kĩ onyína yĩ.” Kĩ εmɔ ye akũ eyi ɔs̄i a, ebe blobbloblo.

XV

Bεkpā Yesu Benamena Pilato Sεkē Benadzemō Ye.

I Ḷonone tutuutu a basofonokē a, ɔmaī banokē a, mbla batsane a mo foletsa badzene a tsena moatse benaa adzina ne Yesu akū. Bisui Yesu ne tōwē kame, bεkpā ye benado ne Pilato awē.

II Awā naa, Pilato via Yesu kī, “Nō nyε Yudafō Legā a?”

Yesu bi ye kī, “Oo, fola ndε ayekī ɔlε a.”

III Basofonokē a le foletsa pii bitsua Yesu onukpē. **IV** Foesū Pilato buki evia ye kī, “Oláakpa kale a mbuaye? Tse foletsa a kī bεlamena katsua kate ne nō akū a.”

V Leme Yesu tābuki ebinya onukpē ade Pilato kena saa a.

Pilato Kō Yesu Wuda Kōtō.

VI Kateli nyε kateli, ne Wuda Katē luwi kanya kame a, Pilato afonē oti moa ne abāā kōla bawane a kame, kī Yudafō via a awε kakpa be. **VII** Ne loko a na kame a, onyole odi kī bave Baraba waa kōla mo bati bεbā badi. Bati a yidza bεdza ne Roma Abāā akū ade bεkō bati ne foe kame a. **VIII** Kī bati kōdabu a kpota a, bivia Pilato kī εkēna semε kale kī yawε kakēna kateli nyε kateli a εkpa be.

IX Evia be kī, “Miáwe kī nfōne Yudafō Legā a awε nkpa mi?” **X** Pilato via fukī kitonekī enyina yededeede kī lineke sū mo basofonokē a kōa Yesu bido ne ye awε. **XI** Leme Yudafō basofonokē kōa bido ne bati kōdabu a kame kī bivia Pilato εfōne Baraba mbom awε εkpa be.

XII Pilato buki evia batı kɔdabu a kĩ, “Kekɔ̄ litsa miawɛ kĩ nkəna otı a kĩ miavɛ kĩ Yudafɔ̄ Legā a?”

XIII Ade bεbɔ̄a fɔwɔla bibi ye kĩ, “Bɔa ye nε asendua akū!”

XIV Pilato via be kĩ, “Litsa tɔkpa εkəna?”

Ade be flee bεbɔ̄a fɔwɔla kɔɔba kĩ, “Bɔa ye nε asendua akū!”

XV Pilato wε kĩ yakəna nε batı kɔdabu a kawɛ akū εkpa be, foesū εfōnε Baraba awε εkpa be, ade kĩ εfō sodzafɔ̄ bo Yesu paa mɔ mpile biyu a, εkɔ̄a ye εkpa sodzafɔ̄ a kĩ bεnaabɔ̄a ye nε asendua akū.

Sodzafɔ̄ a Di Yesu Nsekuo.

XVI Sodzafɔ̄ a kpā Yesu biwomēna nε abāā ɔnɔkɔ̄ɛ a tɔtɔ a lɔwabe, ade bεvε sodzafɔ̄ nkaε a bεyakpɔ̄ta a. **XVII** Ade bεkɔ̄a lima ngbā atadiɛ wulaa bido ye, bεnɔ̄ fɔtsɔlewe lɔbɔ̄e bεtsa ye a. **XVIII** Adeke bεkawɔ̄na ye kĩ, “Yiiduu! Yudafɔ̄ Legā, lidzi nkpā geleele!” **XIX** Bibo ye nε lɔlɔ mɔ otse, bitua tanɛ biko nε ye akū, ade bike aduli bekəna fɔlɔ̄ bεkpa ye a. **XX** Kĩ bidi ye nsekuo biyua a, bεnyε atadiɛ ngbā a nε ye akū, bimuniki mɔ ye mɔawɛ tide bido ye. Ke liti a, bεkpā ye bεnemēna kĩ banaabɔ̄a ye nε asendua akū.

Bεbɔ̄a Yesu Ne Otse Akū.

XXI Kĩ banaa a, bεtselamēna onyole odi kĩ bavε Simon kĩ eto akula adi kamɛ yanaa ɔmatɔ̄ kamɛ. Ade sodzafɔ̄ a hε ye kĩ εtε Yesu asendua a εlɔ̄ a. Simon kī to Kireneni ɔmatɔ̄ a, ade εnyε Aleksandro mɔ Rufo ɔlega a. **XXII** Bεkpā Yesu bεnamēna kakɔ̄ kadi kĩ bavε Golgata, kĩ foe kayɔ nyε otı lɔlɔ fɔtsɔ̄. **XXIII** Ade awā bεkpa ye waĩ kĩ

betsékamō otsonu kī yadina akū kawo kī emōa a, lēmē Yesu támōa be. **XXIV** Sodzafo a bōa Yesu nē asendua akū ade bēta bavulibī nē ye tetadiē akū bēmō ekī yaanya odi nyē odi ade a.

XXV Bēbōa ye nē asendua akū nē ɔnōne tōdōñ evedi kamē. **XXVI** Ade bētsēle ye onukpē katsua fōletsa bēbōa nē ye lōlō nyangē kī, “Yudafō Legā a.”

XXVII Bēbōa bayekpanē nviā lēmē nē asendua akū bibumō Yesu, emōa nē ye sōmōna, oyade nē ye sēbā. **XXVIII** Nē osi kī akū, lētsa a kī bētsēle nē Katsēle Kpalewa a kamē a ya nē foe kamē kī, “Bibu ye bido nē tōkpa bakēnane kamē.”

XXIX Bati a kī bēkatē a kpōkpa fōlō ade bivūna Yesu kī, “Ao! Nō a kī ɔlē kī aaveli Asoli Kōla a obuki oke kōbēbā nē fuwi elale liti a nē awī a? **XXX** Duma nē asendua akū, kanyē nō akū!”

XXXI Ade ayea Yudafō basəfōnōkōē mō mbla batsanē a lēmē di ye nsekuo bēkabi akū kī, “Ete bati bēbā nkpā, lēmē yaápuli ete ye mōawē akū. **XXXII** Mifō Kristo, Israelfō Legā a eduma nē asendua akū finyaa bōmō lōkōa bōtē ye budo” Ade bati nviā a kī bēbōa nē asendua akū bibumō Yesu a, lēmē vūna ye a.

Yesu Ku.

XXXIII Kī suwa tōdōñ ewua-nviā bōa a, katinya kamē flee ke ɔtū, kēnawo tōdōñ elale kamē.

XXXIV Nē tōdōñ elale kamē a, Yesu bōa fōwōla kōoba ɔlē nē Hebri tide kamē kī, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” Foe kayō nyē, “Yī Baguma! Yī Baguma! Litsa sū ɔfōne yī awē?”

XXXV Bati a kĩ b̄edz̄e n̄e awā a badi nu l̄etsa kĩ el̄e a, ade b̄el̄e kĩ, "Mitse! Yavə Baguma Onukp̄ē Čonyen̄e Eliya."

XXXVI Be kam̄e ɔm̄ca wula atse εnab̄ēs kanyinya butubu ɔsap̄o kĩ edo n̄e wāi m̄ ɔnyue kam̄e ade ɛdela m̄ otse εkpa Yesu kĩ εm̄ca a. Ade oti a kale kĩ, "Midza, mif̄o b̄odā nt̄e Eliya aaka εyaanyε ye n̄e asendua a akū!"

XXXVII Yesu buki εb̄o f̄ow̄la k̄ooba ade εmen̄a onukp̄ē a.

XXXVIII N̄e l̄ok̄o a na kam̄e p̄e, As̄oli K̄ola lima kpale a kĩ l̄itsua koe kam̄e a b̄ē n̄e kayite, kito nyanḡe keyawo kayo.

XXXIX Ade kĩ sodzaf̄o ɔn̄ok̄ē a kĩ ɛdza ɛts̄elam̄ena asendua a nu Yesu f̄ow̄la kab̄o a m̄ ayek̄i eku a, el̄e kĩ, "Nuw̄i f̄oane kĩ oti k̄ii nyε Baguma Obi."

XL Batsole badi l̄eme dza m̄ lugo b̄ekadā. Be kam̄e badi nyε Maria Magdalani, Salome m̄ Maria kĩ ye babi nyε Yakobo obis̄de a m̄ Yose.

XLI L̄ok̄o a kĩ Yesu na n̄e Galilea, ade be l̄ekatom̄o ye b̄ekabum̄o ye a. Batsole b̄eb̄ā pii kĩ bitom̄o ye beya n̄e Yerusalem a l̄eme na n̄e awā.

Yesu K̄abila.

XLII F̄otsa k̄ii flee ya n̄e luwi kĩ len̄ya Kawεya Luwi a l̄ct̄o. N̄e olobe l̄ok̄o a, **XLIII** Yosef kĩ eto Arimatia ɔmat̄o a ya. ɛnyε oti kĩ edēi obu n̄e f̄oletsa badzen̄e a kam̄e, ade edzi yadā Baguma Legākanyak̄o a kaya ane a. Yosef do ɔw̄ele εnaa Pilato sek̄e eke ye aduli evia kĩ εf̄one Yesu ɔn̄ok̄pa a awε εkpa ye. **XLIV** F̄ok̄ena Pilato wāwā kĩ enu kĩ Yesu ku k̄ok̄ē. Foes̄u εn̄e sodzaf̄o ɔn̄ok̄ē evia ye kĩ nuw̄i Yesu ku k̄ok̄ē. **XLV** Ade kĩ ɔn̄ok̄ē a bi

ye ɔnɔkɔali a, Pilato kpa Yosef osi kĩ enaavənya ɔnɔkpa a.

XLVI Ade Yosef naya aklala, ade kĩ enaavənya Yesu ɔnɔkpa a, esuli ye ne lima a kame. Eko a ye ɛwɔla ne linike kĩ bənye ne de ɔkə kame, ade emilinya de kpale ɛbale linike a onukpẽ a. **XLVII** Maria Magdalani mɔ Maria kĩ enyə Yose ɔma a dza bəkadã, ade bəmó awã kĩ bəkɔa Yesu ɔnɔkpa a bibila a.

XVI

Yesu Yidza Eto Banɔkpa Kame.

I Kĩ Kawεya Luwi a wũna a, Maria Magdalani, Maria Yakobo ɔma mɔ Salome bənaya klubɔõ kĩ banaatsela Yesu ɔnɔkpa a. **II** Ne Ekwansieda ɔnɔne tutuutu a, kĩ suwa de a, biyidza bənaa linike a akũ.

III-IV Kĩ banaa a, bəkavia akũ kĩ, “Owei aamilinya de kpale a ne linike a onukpẽ ɛkpa boe?” De a pɔne lububu paa. Kĩ bədzela ane bədã a, bəmó kĩ bimilinya de a biyi ne ɔɔwɛ̄ kɔkɔe. **V** Foesū biwo ne linike a kame. Adeke bəmó opopo odi kĩ edo atadiɛ wulaa fitaa edzi ne sɔmɔna semake, ade bəbɔa oblia.

VI Opopo a bi be kĩ, “Mitavila. Yesu Nazaretni a kĩ bəbɔa ne asendua akũ a, miawɛ. Eláa awĩ kí. Eyidza edzi nkpã! Midã, ade awĩ bəkɔa ye bəwɔla a. **VII** Minaabi ye fɔtsa bakɔlenɛ a mɔ Petro lɛmɛ kĩ, ‘Yesu nyaa mi lɔtɔ yanaa Galilea, ade awã míamɔ ye ndɛ ayekĩ ebi mi eyi a.’ ”

VIII Foesū batsole a ne bilo atse bədzakũ ne linike a ɔwɛ̄ ne libe mɔ kukütila kame. Bətábi odima kadima kitonɛkĩ bəkavila.

Yesu Nyε Ye Akū Etsa Maria Magdalani.

IX Kī Yesu yidza eto banɔkpa kamε nε Ekwansieda ɔnɔne tutuutu a, εnya lɔtɔ εnye ye akū etsa Maria Magdalani, kī ye kamε εblɔmēna hūhū kpa evūkɔnɔ etomēna a. **X** Ade ye lənabi bikī bitomo Yesu tō a fɔletsa a. Bati kī dži bækabe ayołohō nε ye wuda a akū. **XI** Lemε kī Maria bi be kī Yesu yidza edzi nkpā, ade kī εmō ye malo ni, bɛtātε ye bido.

Yesu Nyε Ye Akū Etsa Ye Fɔtsa Bakɔlēnε Nviā.

XII Fukī liti a, Yesu nyε ye akū etsa ye fɔtsa bakɔlēnε nviā kī Bitɔ Ÿerusalem banaa akula, lemε bɛtāmɔ ye biyi ɔsū nε kayɔkayi a. **XIII** Bimuniki bɛnabi be nkaε a, lemε be malo bɛtātε bido.

*Yesu Nyε Ye Akū Etsa Fɔtsa Bakɔlēnε Ewua-
odi a.*

XIV Ke liti a, Yesu nyε ye akū etsa fɔtsa bakɔlēnε ewua-odi a kī bidzi banya. Lemε εkā be anε kī bɛtāna katekado, mɔ kī bɛna atɔ ɔsī, bɛtātε batı a kī bɛmō kī ye edzi nkpā a lemε bido a.

XV Ebi be kī, "Minaa katinya kamε flee minaalε Kale Wī a mikpa batidziwa flee. **XVI** Odi nyε odi kī εtε edo, εtε mui kawɔla lemε ni, baate ye nkpā, lemε odi nyε odi kī εtātε edo ni, baakɔ ye kɔtɔ. **XVII** Baguma aakpa bate badone a kɔbɛ bɛkεna awāwā fɔtsa. Baablɔmēna hūhū kpa bɛnemēna nε yī dī akū, baale tide vɔx. **XVIII** Ade nte bipi kɔε ïye bɛmɔa otsonu kpa ni, fɔláakεna be lɛtsama. Nte bite awe nε basɔnε akū ni, baana akū ɔsī."

Baguma Bɔε Yesu Enamēna Ode.

XIX Ke liti a, kĩ boe Əlate Yesu lę kődzəla mɔ be eyua a, bəbəs ye bənaməna nε ode ade εnadzi nε Baguma səməna a. **XX** Ye fətsa bakələnə a nale Kale Wİ a nε kako nyε kako. Boe Əlate a kəna adzuma mɔ be, ekəa awāwā fətsa a kĩ bəkakəna a ete de kĩ be fəletsa a nyε ənəkçali.

Baguma Apam Vœ a Tuwuli
Tuwuli: Baguma Apam Vœ a Tuwuli New Testament
copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Tuwuli)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
68df0193-2981-5275-8994-8f743fe01e5e